

ÜLIÕPILASLEHT

Ak. Usuteadlaste Seltsi erinumber.

SISU: Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi ülesanded ja püüded. — Prof. O. Sild'i kõne A. Ü. S. 5. aastapäeval. / Kirik ja rahvuslik mõte. — J. Kõpp / Visioonid. — E. Tennmann. / Akadeemilisest usuteadlastest, akadeemilisest usuteadlaste seltsist ja Eesti kullast, sest mullast. — „Üks neistsinatseist“. / Usuteaduse praegused ülesanded. — H. B. Rahamägi / Üliõpilane ja sotsiaalne küsimus. — / Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi asutamine ja korraldus. — O. Sild. / Poiss ja hingekarjane. — Harry Haamer. / Usuteadlastest ja tema akadeemilisest seltsist. — Jüri Kimmel. / Üliõpilasparlamentidist. Üliõpilaskonna Edustuse koosolek 23. aprillil. / Ak. Rahvaluule Seltsi koosolek. 25. IV. 26. / Üliõpilasliikumine välismail. / Akadeemiline kroonika.

№ 6

15. v. 26

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi ülesanded ja püüded.

(Prof. O. Sild'i kõne A. U. S.'i 5. aastapäeva aktusel 19. IV. 26.)

Aastapäevad on niisugused ajad ja kohad elu rännakul, ka seltside elus, kus tagasi vaatame ärakäidud tee peale, aga ka edasi vaatame eelseisva tee peale, sealjuures püüdes ärakäidud tee kogemuste najal kasvaval määral teadlikuks saada edaspidistes ülesannetes ja püüetes.

Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi 5. aastapäeva puhul pöörduvad meie mõtted seltsi ülesannetele ja püüetele.

Meie ülikooli juures on viimastel aastatel terve rida ühinguid tekkinud, millede nimes leidub sõna: „akadeemiline“. Niisuguseid ühinguid oli esimehks detsembriks 1925. a. „Koosseisu“ järele 23, ehk umbes 27% kõigist üliõpilaste organisatsioonidest.

Sõna „akadeemiline“ peab neid ühinguid iseloomustama. See nimetus ei tähenda ainult ja eeskätt seda, et seltsi liikmeteks on akadeemilised kodanikud, sest akadeemilised kodanikud on ju ka nende üliõpilaste organisatsioonide liikmed, kelle nimi ei sisalda sõna „akadeemiline“. Kui sel nimetusel tõeline mõte peab olema, mainib ta niisuguseid ühinguid, mis akadeemilise töö ja teadusega otsekoheses ühenduses seisavad,

millel otsekohesed suhted selle akadeemilise teadusharuga, mille järele nad nimetatud.

A. U. S.'il on järelikult otsekohesed suhted usuteadusega. Seltsi liikmed teevad tegemist usuteadusega mitte ainult loengutel, eksamitel ja ettevalmistustel eksamitele ja eraõppimisel, vaid ka ühistel koosolekutel ja koosviibimistel seltsis. Selts seab omale ülesandeks „enda liikmeid edendada usuteaduses“ (põhikirja § 1), oma liikmete usuteaduslikku mõtlemist ja arusaamist arendada ja edendada. Selle sihi kättesaamiseks korraldatakse teatavas korras teaduslikke koosolekuid referaatidega, korreferaatidega ja läbirääkimistega, püütakse hõlbustada usuteadusliku kirjanduse tarvitamist, võimalust mööda seks asutades oma raamatukogu ja lugemislaua.

Kuna selts nii kaugele on jõudnud, et korrapäraselt teaduslikke koosolekuid peetakse ja referaatide kõrval enamasti esinevad korreferaadid ning järgnevad läbirääkimised, ei ole veel suudetud asja nii korraldada, et seltsi liikmed enne referaatide pidamist referaadid juhtmõtetega ja referaadis tarvitatud kirjandusega tutvuneksid, mille tõttu teaduslikkude

koosolekute tulu oleks liikmetele palju intensiivsem. Et seda võimaldada, tuleks referaadis tarvitatud kirjandus mõneks päevaks enne kõne pidamist seltsi ruumides välja panna. Kuid seltsil ei ole senini oma ruume ega kindlat asukohta olnud. Osalt teeb raskust ka asjalugu, et kõiki ülikooli raamatukogu raamatuid (näiteks «Estica» osakonnast) koju ei anta, Usuteaduskonna seminaril ei ole kõiki raamatuid olemas, ja seltsi oma raamatukogu on alles asumisel. Võib loota, et nüüd, kus ülikool üliõpilaskonnale ruumika maja annab, ka A. U. S. omale siin kohase ruumi saab ja sellega võimalus avaneb soovitatud põhimõtete järele käima hakata.

Et seltsil on erilised suhted usuteadusega, on tal ka ligidased suhted usuteaduskonnaga. Nagu ülikool koosneb õpetajatest ja õppijatest ja mõlemad üheskoos akadeemilise pere moodustavad, nii koosneb ka teaduskond õpetajatest ja õppijatest ja mõlemad moodustavad akadeemilise usuteadusliku pere.

Sama ligidane on vahetõttu usuteaduskonna ja A. U. S.'i vahel, mille liikmeks on ka usuteaduskonna õppejõud. Nad on

oma nõu ja poolehoiuga sellisile toeks ja võtavad võimaluse järele osa koosolekutest ja nõupidamistest, iseäranis teaduslikkudest koosolekutest; teaduslikke läbirääkimisi referaatkoosolekutel juhatavad võimaluse järele asjaomased õppejõud. Teiselt poolt peab ka selts teaduskonnale toeks olema teaduskonna pedagoogilises töös. Selts kannab hoolt, et tema liikmed õppetöö korraldust tunnevad ja selle järele käivad, fakulteedi teaduslikke ja pedagoogilisi mõjutusi püüavad omaks võtta, edasi anda, eneste juures teostada ja teadlikult abiks olla nende elluviimisel teistegi juures.

Niisamuti on seltsi ülesandeks tutvuneda usuteaduskonna ehk üldiselt korraldatavate usu-teaduslikkude ettevõtetega, jõudu mööda neist osa võtta ja abiks olla. Põhikirja järele «pühendab selts erilist huvi kodumaa usu- ja kiriku-elu uurimisele», annab välja usuteaduslikku kirjandust, korraldab õppereisid ja ekskursioone teatavaks otstarbeks (põhikirja §§ 1. ja 2.). Üks niisugustest praegu teoksil olevatest tööddest on osavõtt oskussõnade komisjoni tööst, millist tööd teevad üksikud kaasvõitlejad ühes õppejõududega. Seda tööd saab muidugi ainult õppetöö ajal teha, kus liikmed koos.

A. U. S.'i asutamisest saadik on seltsi kavatsetud ülesannete hulka üles võetud ka usuliste ja kiriklikkude ajalooliste mälestusmärkide registreerimise ja kogumise töö kihelkondades. Seltsi eestseisus avaldas omal ajal ka ajalehes sellekohase üleskutse. See töö on soovitava viisil läbi viidav ainult kiriku enese kaasabil ja ettevõttel. Nime poolest on ka

sellekohane kiriklik komisjon olemas, mis küll juba umbes kahe aasta eest nimetati, aga seni tegelikult veel kordagi koos ei ole olnud. Sellepärast peaks A. U. S. appi tulema ja tegelikult föösse asuma. Sealjuures tuleks ka teiste samaladiliste ettevõtetega kihelkondade uurimise alal kontakti astuda, et töö kavakindlalt, ühtlaselt ja põhjalikult kõigis kodumaa kihelkondades läbi viidaks. Välja saadetavatele stipendiaatidele tuleks aga ainelist tasugi määrata. Senini ei ole selts selleks otsarbeks väljastpoolt mingisugust abi saanud. Kuid sarnasteks teadusliku iseloomuga ettevõteteks peaks võimalust leidma toetuse ja abi saamiseks. Sarnaseid teaduslikke ülesandeid tekib ikka uusi juure. Iga tahes on tarvilik ja kasulik, et selts nendest teaduslikkudest tööddest ja ettevõtetest saab jõudu mööda osa võtta ja omale teadusliku tööala leiab, millel ta midagi korda võib saata, mis oleks väärtuslik teaduse mõttes.

Viimaks tuleb tähendada, et selts keskkohaks ja koonduskohaks tahab olla eesti usuteadlastele, puht-teadusliku töö kõrval neile ka omavahelist läbikäimist võimaldades ja neid teatavas mõttes praktiliseltki tulevasele ametile ette valmistades. Seks tahab ta vastastikuse mõjutuse, äratuse ja kasvatususe abil püüda tulevastele ametikandjatele vastavat meelsust kasvatada, äratada ja arendada usumeelt ja ausameelsust, üksteisest arusaamist ja vennalikkust, kõrvale jättes kõik erakondlikud vastolud ja teravused, ühiseks tööks kätt pakkudes ka muulastest usuteadlastele. Seks tahab ta kontakti astuda ka tegelikkude ki-

riku ametikandjatega ja usuõpetajatega, korraldades ühiseid koosolekuid, koosviibimisi, perekonna õhtuid, suvekonverentse jne.

Need on vahest tähtsamad ülesanded, mis seltsi aastapäeval vaimusilma ette kerkivad, ja millede teostamisele eelseisvatel aastatel tuleb edasi püüda.

Kõige juures peame meeles pidama, et iga seltsi ja ettevõtte algus raskustega on seotud ja töö tagajärjed alguses enamasti mitte kohe väga suured ei ole. Kuid see, mis väiksel ja tähelepanematult algab, võib aastate jooksul kasvada ja suuremaid tagajärgi anda, kui alguses oodatud. Näiteks on needki üliõpilaste organisatsioonid, olgu seltsid või korporatsioonid, mis praegu meil kõige suuremad, asutamise aegu võrdlemisi väikesed olnud ja tol ajal üldises ülikooli elus ehk vähe silma paistnud.

Ka muidu ajaloo ja kirikuloos on see sagedasti nii olnud. Tarvitseb ainult mõelda näiteks, August Hermann Francke püüdnud oma kuulsate, tänapäevani püsinud asutuste ülesehitust ja korraldust Halles alustas ta 4 taalri 16 krossiga.

Isegi ristiusu ja tema kiriku algusega ei olnud lugu palju teisiti: ta oli sinepiavakese taoline, mis küll kõige väiksem on kõigist seemneist.

Sellepärast tahame ja tohime loota, et A. U. S. eelseisvatel aastatel jõudsasti võib edeneda ja ta töö tagajärjed järjest kasvavad. Nagu Eesti kultuurilisse arengusse ja Eesti ülikooli tulevikku usume, nii tahame ka A. U. S.'i tulevikku uskuda.

Soovime seltsile ta edaspidiseks tööks järjest tõusvat edu, kasvamist ja Jumala õnnistust.

Kirik ja rahvuslik mõte.

Kirik on oma põhilaadis usuline nähtus; tema olemasolu aluseks on usuline tunne, tema ülesandeks — arendada seda tunnet, et sünniks

tahe ja tegu, mis kooskõlas inimese ja Jumala vahekorraldust järgnevate paleustega ning nõuetega. Selles mõttes on kirik rahvus-

vaheline või õigem ülerahvuslik suurus, kellesse kuulumisel rahvuslik moment kaasa ei räägi, otsuseandmisest kõnelemata. Ki-

Visioonid.

Praktilised ameeriklased hindavad visioone.

Ei ole mingit edu ega elu ilma nägemuseta.

Ei kunstis, teaduses ega tehnikas.

Ammugi mitte religioonis ega tema tundmises.

Kus pole visioone, tuntakse rõõmu tardunud traditsioonest, ja ülistatakse neid.

Tehkem vahet visiooni ja hüpnosi vahel.

Ka rooma-katoliiklastel on „teadus“, usuteadus. Ka nemad „uurivad“. Ka n. n. „müstikud“ „filosofeerivad“ ja „analüüseerivad.“

Protestantline usuteadus maitseb suurt vabadust. Temal pole hüpnotiseerijat, kes tõmbab piire, peale nende, mis mõistusel muidugi on. Aga pealekäämist on neilt, kes meilgi tahaksid võtta eestkostmise alla teaduse, — ära keelata visioonid, ära keelata üldise preestri- ja prohvetiameti. Tühjaks teha Joeli sõna: „Teie pojad ja tütreid peavad nägemusi nägema ja prohveti viisil rääkima!“

Nad küsivad: „Kelle nimel, kelle volituse kuulutat sina?“

Kust võttis Martin Luther omad volitused?

Mis tegi teda autoriteediks, et tema sõna mõnele enam on kui evangeelium? Iseäranis veel, kui ta evangeeliumist lahku läheb.

Kas polnud valdav visioon Vormsis

1521, mis vürstidegi võimu kaotas tükiks ajaks? Uus visioon peletas Rooma hüpnosi. Nagu oleks halvatule öeldud: „Võta voodi ja kõnni!“

Ei ole prohvetit ilma visioonita.

Tõsine teadusejünger valmistagu end prohveti kütse vastu. Kuidas võib teadust edasi viia ilma prohveti pilguta?

Kuidas võib kogudust juhtida, noorsugu õpetada, olemata „nägija“?

Maailm kubiseb probleemest.

Miks pressitakse nemad traditsiooni tangide vahele?

Et kunstund peetakse paremaks kui ektstaatilist visiooni: „kaugelt näen...“?

„Kui“ Kreutzvaldki oli prohvet.

Tema eeposed on nägemuste saadus.

Ei takistanud teda ega tema lugejaid vigane keel ega grammatika vägistamine.

Visioon lõi tuld, nagu esimesel Neilipühil.

Praegugi elame selle grandioosse visiooni viljast: „Üks on, kes külvab, teine, kes lõikab. Teie olete tulnud võõra lõikuse sisse.“

Millal hakkate teie külvama?

Millal hakkate vabanema vanust visioonest, mis omavad juba hüpnosi maigu?

Mingem parem Jordani kõrbe või püha Gangese kallastele!

Akadeemiline töö pole peatükkide tuupimine.

Ta peab olema prohveti kool, parem kui see, kuhu sattus Saul, aga valmis leppima tema häbiga. On vähemalt kaks taibet teadusest: pedantiline no-kitsemine peensuste kallal — sääse kur-

namine kaamelite neelamisega, ja prohvetlik probleemide käsitus.

Esimene on uhke oma kalgi „raudvara“ peale, mis ikka kipub roostetama, hoolimata omast „absoluutsusest“, „faktiilikkusest“, „reaalsusest“.

Teine muudab ja hindab alati kõik ümber, — „relativiseerib“ (horribile dictu!), hävitab dogmad, kuulutab doktriinid, traditsioonid — luupainajaiks, libahuntideks. Aga ei tunnista ka piiritut „elu“-joovastust, mis alati uuestündiva romantika kaudu viib ikka Püha Rooma Pilatuse treppide juure, suudlema püha isa kingi — väga teadusliku ilmega.

Elu ise on — visioon, sellele, kes — elab — igavest elu. Tema Kristus on ajaloost vabanenud, metafüüsiline-reaalne ühtlasi, Elu ja Rahuvürst, üle Budda'st, Lao-ts'ost, Zoroastrist, ammuigi Mamonast, isegi Eklesia'st.

Kas tahate — elada!

Niipalju kui iganes võimalik?

Ilma et uputaks „teadus“, et neelaks pseudo-religioon, et kõidaks vale-eklesia?

Elada ka siis, kui saate oma visiooni märtriks? Siis alles elate — ka teadusele, usule, rahvale.

Siis olete valguse aioon, mis koguneb omasarnase — homouusiooniga.

Siis sünnib uus kogudus uue usuga, uue teadusega.

E. Tennmann.

Nädal enne

Suurt Reedet.

riku ukсед on ja peavad olema lahti kõigi rahvuste liikmetele, kes tahavad sisse astuda.

Kuid koosnedes elavatest inimestest, kes kasvavad, arenevad ja tegutsevad teatavates õige maitsetes tingimustes, ning seades omale konkreetseks ülesandeks koondada neidsamu inimesi nende hingeliste tarviduste rahuldamiseks, neid õpetada, juhatada, aidata eluvõitluses, kannatustes, kiusatustes, puutub kirik õige ligidalt kokku paljude teguritega, millede väljendub üksikute inimeste kui ka inimrühmade hingeline-vaimline põhilaad, mis omakorda mõjustab ning tingib teatava esinemis- ning teoviisi. Seesuguste tegurite hulgas seisab silmapaistval kohal rahvuslik

tunne, mis usule omase universalismi ning isegi kosmopolitismi päale vaatamata ikkagi esile tungib ning usulistele elamustele ja kogemustele annab teatava omapärase ilme. Alati on leidunud inimesi, kelle usuline tunne on suuremal või vähemal määral halvanud rahvusliku tunde. Suuremates hulkades aga tungib see tunne ikka esile, mõnigikord koguni ürgjõulise hooga, eriti siis, kui ta pikema aja kestel on olnud kunstlikult magama uinutatud. Rahvustunde avaldusviisi üksikasjade suhtes võib olla mitmesuguseid seisukohti, põhjendamata oleks aga küll nüüd seada usu- ja rahvustunnet teineteisega teravasse vastollu: teoreetiliselt on küll võimalik inimest lahutada

kaheks olevuseks — usuliseks ning rahvuslikuks, tegelikult aga on see tühi töö ja vaimu närimine sääl, kus tegemist on normaalselt arenenud inimesega. Muidugi on mõeldav seisukord, kus usuline tunne on rohkem välja arenenud kui rahvuslik, ja sellepärast sidemeid usulise ühendusega konkreetsemalt tuntakse kui kuuluvust rahvuslisse üksusse, ikkagi näitab tegelik elu, et seesugusegi mõtteviisi juures rahvuslik tunne tihti rohkem kaasa kõneleb, kui ise arvatakse.

Milles näeksime rahvusliku mõtte teostumist Eesti kirikus? Ei ole tarvidust siinkohal loetleda tegelikke üksikasju, tahaks enesele ette kujutada ainult mõned üldised põhijooned.

1. Kirik on kõigepäält teadlik sellest, et Eesti rahval on oma nägu: oma vaimline ja hingeline laad, mis tuntavalt erineb teiste rahvaste omast. Põhimõtteliselt seda tunnustades arvestab kirik kõigis oma korraldustes ning toimingutes rahva selle põhilaadiga, tema omapärasusega. Mõõduandvaks ei ole mitte ainult puhtpraktiline teadmine, et kiriku tegevus üksi siis võib tõesti olla edukas, kui ta sünnib kooskõlas rahva hingega, vaid kõigepäält Eesti rahva tunnustamine vaimlises ja hingelises suhtes suveräänse üksusena teiste rahvuste keskel. Kuulutades ja tuues igaviku evangeeliumi kuulab kirik suurema hoolega neid helisid, mis vastu kostavad Eesti rahva hingest, otsib teid, mis viivad Eesti rahva südame sügavustesse.

2. Eesti kirik on rahvakirik. Ta tunnistab põhimõtteliselt terve rahva kohta oluliseks kristliku mõtte- ja teoviisi, tunneb enese ülesande olevat teenida tervet rahvast. Rahvakiriku mõiste ei nõua mitte, et terve rahvas tingimata tunnustaks sama konfessiooni, kuigi sellel muidugi on oma paremused, vaid seda, et teatavasse kirikusse koondunud rahva osas nähtakse rahvast tervikuna, mitte liigitatuna eriosadesse.

Rahvakirik ei ole pääasjalikult ühe kihi, või seisuse, või võimu omava voolu kirik, olgu viimane üldpoliitiline, sotsiaalne, kirikupoliitiline või usuline; ta ei ole mitte „alamate“ kihtide vool hoidja ega „ülemate“ seisuste sotsiaalse südametunnistuse rahustaja; ta ei ole ainult mõnusaks puhkepaigaks vanadele ega peamiselt valjaks kõlbluskupjaks noortele; tema ei teeni ainult „usklike“ egoistlikku taevallikkude varade maitsemise tarvidust ega rahulda ainult „ilmalaste“ majanduslikke, kultuurilisi j. t. püüdeid. Terve rahva või rahva osa hingelised ja vaimlised tarvidused on temale ühtlaselt mõõduandvad, rahva kui terviku täieline arenemine on tema püüd. On arusaadav, et erksam usuline tunne ja sügavamate elamuste nõue põhjustab koondumist vähematesse või suurematesse rühmitustesse, selle

juures ei ole aga sihiks mitte ainult iseenese rahuldamine ja teistest üleoleku teadvuse kultiveerimine, vaid jõudude koondamine ning võimete arendamine terviku teenistuseks. Seistes terve rahva teenistuses aitab kirik selleks mõjuvalt kaasa, et iga rahvaosa ja üksik rahvaliige omandab ja leiab enesele rahvaorganismis koha, mille vääriiline tema on ühiskondliku õigluse ning oma isikliku väärtuse seisukohast.

3. Rahva tugevus seisab kõlblistes isikutes, kes on teadlikud vahest häduse ja kurjuse, aususe ja nurjatuse, tõe ja vale, õiguse ja ülekohtu vahel ning nõuavad kindlat tahet ja jõudu seista alati sääli, kuhu neid asetab parem tundmine ning sügavam veendumus. Kirik, olles teadlik sellest, milline tähendus on südametunnistuse sunnil sündinud otsusel ning teol, taotleb oma käsutada olevate varade ning vahenditega seda, et südametunnistuse hääli kõlaks ikka selgemalt, kindlamalt ja õigemalt, ta võitleb südametunnistuse eksiteele sattumise vastu, hoidub aga surve avaldamisest südametunnistuse pääle või koguni vägivaldla tarvitamisest tema kallal. Veendumuste ja vaadete võitluses, mis tõe otsimisel paratamatud, peab kirik sellepärast piinlikult kinni nii üksiku kui ka rahvaosa vääramata õigusest käia usulistes tõekspidamistes ning usulistenõuete rahuldamises seda teed ning tarvitada neid kujusid, mis tunduvad kõige kohasemad ja paremad. Sellega kaovad jäädavalt kurba minevikku igasugused „keterseluse“ otsimised ning kohtupidamised usuliste vaadete üle, kuna selles nähtakse rasket eksimist inimese hinge vastu ning tema parema osa rikkumist. Edasi hoidub kirik laiendamast ning süvendamast vastolusid üksikute rahvaosade vahel usulisel või konfessionaalsel alusel. Kaovad igasugused tülid usutunnistuste, kirikute ning usuliste voolude vahel, kus üht rahvaosa tunnistatakse teisest vähem väärtuslikuks ning soodustatakse rahva jagunemist oma vahel vaenulikkudesse rühmadesse, sellega kaasa aidates ühistunde nõrgenemisele

ja rahva sisemise jõu halvumisele. Tõsise sallivuse vaimu valitsemisel, mis tingitud ristiusu põhilaadist, on kirik lepitajaks ning ühendajaks kõigis neis tihti õige rasketes ja keerulistes seisukordades, mis üksikuid inimesi ja rahva ning inimkonna osasid teineteisest eemale tõukavad ja koguni vastastikku kibedasse vaenlusse asetavad. Üldinimkondliku vendluse taotlemine, mis kiriku ilusam ülesanne, ei seisa mitte vastolus rahvusliku vendluse paleusega, vaid koguni eeldab seda, nähes temas rahvusliku sallivuse ning leplikkuse tõsiasi jaoks saamise eelastet.

4. Eesti rahval on vääramata õigus vaimlise vabaduse ning iseseisvuse pääle. Sest saadik, kui ärkas Eestis rahvusteadvus, on seisnud esimesel kohal hariduse s. o. vaimlise vabaduse püüded. Eesti rahva geenius on teda kõigi raskuste kiuste viinud hariduslike püüete teedel paremale saatusele vastu väliselt ja sisemiselt. Eesti rahva tulevikku mõjustavate ning kujundavate tegurite hulgas seisab esimeses rinas igapidi arenenud ja täienenud vaimline iseseisvus, silmaringi avarus, mõtete ja tunnete sügavus ning suursugusus. Eesti kirik, nähes oma koosseisu paleust vaimliselt vabade, ei mitte orjade kogus, korraldab oma tegevust ja esinemist väiksemaski osas ning talituses nõnda, et iga kiriku liiget puudutab vaimlise vabaduse õhk, mis vabastab, tõstab, edasi viib. Küll jääb kirik truuks oma põhitõdedele, mis mitte alati ei ole täielikult kättesaadavad mõistusele, kuid ta on kindel, et nende omandamise eeldusena seisab mõjuval kohal Jumala ilusam and inimesele — vaim, mis uurib läbi kõik sügavused. Sellepärast ei tunnista kirik mitte kestvaks vaimlike kängujäämise seisukorra, tugeses pääasjalikult vähem arenenutele oma liigete hulgast, vaid laseb ennast juhtida teadmisest, et tema täidab ilusa ülesande Jumala majapidamises, kui ta mõjuvalt kaasa aitab vaimliselt „vähemate vendade“ kõrgemale tõusmiseks ning halatsemisväärselt hingitsemise

saatusest pääsemiseks. Kirik tunneb otsekoheselt rõõmu vaimlisest tõusust kõigil aladel ning kõigis Eesti rahva osades, ühendab sellega oma ilusamad soovid ja lootused ning loob eneses õhkkonna, kus end eriti kodus tundeavad olevat vaimlised üritused ja püüded. Sellepärast jäävad kirikust kaugele katsed taguda ahelaid vaimule, kes vabas tõetsimises taotleb olemise kõrgusi. Kirik hoidub loomast rasket sumbunud õhkkonda, kus lämbuvad vaimlise iseseisvuse idud, mida isegi üldiselt kahetsetavalt väheleida, ning kus rõõmsa tõemele ja lihtsa otsekohesuse asemel hakkab lokkama omakasupüüdliku silmakirjalikkuse või vaimlise tui-muse umbrohi.

5. Eesti rahvas on poliitiliselt välja jõudnud alaealsuse seisukorrast ning astunud täisealiste rahvaste seltskonda, kus lubamatud igasugused eestkostmise all pidamise mõtted. Eesti kirikule on kõikumata kindel tõsiasi, et Eesti rahva õigust vabaduse ja iseseisvuse pääle ei või rikkuda ega hävitada ükski võim, kui ta ei tahä sattuda kõige saatuslikumasse vastollu kristliku eetika alustega. See veendumus ei põrka iialgi kokku mingisuguse „aga“ga, ei kõigu isegi kõige raskematelgi katsumise aegadel, mis võivad tabada nii kirikut kui rahvast. Selles veendumuses juurdunud tunnistus on ilusamaks ehteks rahvuslikkudel piduhetkedel, ta peegeldub äripäevastes toimingutes ning askeldustes, saadab iga kirikutegelast tema läbikäimises omade ja võerastega, elab kosutava, soojust õhkuva vaimuna kirikuteenrite ja pooldajate kodude juhatuses. Säälgil, kus üksikut isikut veresidemed ühendavad teise rahvaga, määrab mõtte- ja teguviisi ikkagi põhiveendumus, et Eesti rahvas on alati lahutamata ühendatud. Kui ähvardab rahva iseseisvust võõras ülevõim, siis seisab kirik oma väiksemaski osas sääil, kus heitleb rahvas oma eluõiguse pärast. Iialgi ei leidu kirikus seda, kes püüaks istutada rahva hinge lugupidamatust oma eluõiguse vastu, rahvuslikkude varade ja väärtuste

halvakspanemist või koguni külvata seemet, kust välja kasvab oma rahvuse tallamine jalge alla. Selle vastu tuntakse kirikus elavalt, et võtted, mis sihitud rahvustunde vastu, tabavad hävitavalt rahva paremat osa — tema hinge.

* * *

Need — mõned jooned. Näeme, et rahvusliku mõtte jälgimine ei vii mitte eemale kiriku põhiolust, veel vähem sellega vastollu, vaid samade väärtuste juure, mis kirik omaks tunnistab: inimhinge väärtuslikkus, jumaliku vaimu töö õigustus, rahva eluõigus, tõe püüde, õiguse nõude, sallivuse tunnustamine ning teostamine. Ometi leidub veel neid, kellele rahvusliku mõtte ühendamine kiriku mõttega põhimõtteliselt on raskeks komistamiskiviks. Ei suudeta alati vabaneda võõrsilt päritolevast mõtteviisist. On leida vaadet, et meie kirikud on võõraste vaimline omandus, mille maine olemasolu ei ole mitte Eesti rahva teene. Sellest kasvab püüe, et kirik peab pain-

duma nõuetele, mille juured väljaspool Eesti pinda ja üksikasjuski omaks võtma ilme, mis ei ole otsekohe Eesti rahva hinge väljendaja. Teistele on jälle kiriku ja rahvusliku mõtte ühendus nii iseenesest mõistetav, et ei peeta tarvilikukski sügavamale tungida ega sirgjoonelisi järeldusi teha — tegelik elu annab sellest veel küllalt näiteid. Tahaks soovida, et see, mis teoreetiliselt on iseenesest mõistetav, teostuks otsekohe järjekindlusega suuremais ja vähemais üksikasjus. See ei tähendaks mitte sallimatust teiste rahvaste vastu, vaid ainult käimist põhimõtte järele — suum cuique. Eesti kirik andku Eesti rahvale seda, mille pääle temal õigus on, samuti ka igale teisele rahvale, kes elab Eesti pinnal. See kirik, kes seda teeb otsekoheselt, õiglaselt, on hääl kaaslane ning abiline Eesti rahvale tuleviku teel ja võib kindel olla, et teadlikumad rahvaliikmed alati rõõmsa südamega temaga ühes lähevad igaviku varade taotlemisel. Ja sellest kasvab tõsine kasu jumalariigi tööle Eestis. J. Köpp.

Akadeemilisest usuteadlastest, akadeemilisest seltsist ja Eesti mullast, sest kullast.

Mehi kui naisi, päid valgeid kui kirjuid, arvult progresseeruvat massi; fundamentaliste ja liberaale, vagu ja jumalavallatuid, konservatiivseid ja protestante, pöördunud kui ka pöörmatud, saksu ja „poluvernitud“, laisku ning väga ja väga usinaid...

Ja pääle selle on see meil nagu igaveseks lahastet veel kahe raassi leeri. Ja milleks siin kõlavaid fraase: «Meid Kristuse veri on ühendand jäädavalt vendade pereks?! See häda vaid saagu me ühiseks mureks. Sest olid ajad, kuid puudusid vennad; nüüd tunneme, kes oma, kes võõras, kuid mullused vaenua'ad olgu jäädavalt möödas. —

Ta asutati Eesti nime auks, kodumaa ja iseenda kasuks, eesti usu otsimiseks, kodu kulla kogumiseks. Ja on ka siin viimaks tärkamas midagi julget

ja helget, ausat eneses ja otsekohest. Kuus on olnud sellest puudus! Ärgem uskugem, et kõik on põlvi nõtkutand Paali ees. Ka halvast sauest suudab Kõigevägevama käsi vormida kaunimagi astja — andkem aega Ta tahtele pühale. Sest „vaimud sirutavad püsti, raputavad maha une“, une pigimusta tinaraske, une võõrast unerohust tekkind sajangute õöl.

Me kummardame Hesekeeli vaimu ees, kes liikus Kolga-Jaani nurmedel ja metsa laanes, me oma loidu sütitame Jeremia tules: ei seda kustutada suudeta ka puhtamaski vees.

Aeg astu sinna alla, saha lähedale, kus kõndis ikka Önnistegija me ees.

Me koduküla kerko kantsel! Ta kuulutagu selget keelt. Seks maha igavene petlik mantel; Me Isa, jaga selget meelt! —

„Üks neistsinatseist“

Usuteaduse praegused ülesanded.

H. B. Rahamägi.

Kõige lihtsam on sellele, mis „moodne“ teaduses ja elus, kaasa hõisata ja sellega ühes minna.

Igatahes keegi ei tule siis teravusega ja suure iseteadvusega ette heitma: „See inimene on vanameelne!“

Sama lihtne on kõigist eraldada ja subjektiivselt omaks võetud positsioonile asuda ja rõhutada: „Nii on!“ ehk: „Nii peab olema!“

Igatahes ei ole siis vaja seda suurt hingelist ja vaimlist pingutust, mis mitte ainult ei taha vastoludest aru saada, vaid mis vastolusid teravas mõtlemises ja tegelikus elus tahab ära võita ühtlast tõe otsides, ühtlase ja ühe tõe järele elades.

Kuid mitte kõik, mis lihtne ja kerge, ei ole veel isenesest juba õige ja tõde.

Asja terav-ühekülgsele esitada on ka lihtne ja kerge. Kuid siingi ei ole veel öeldud, et sellega juba tõde saavutatud on.

Ka usuteaduses ei ole veel usuline tõde sellega antud ja esitatud, et seletamatute ja koguni ehk kahtlaste, vankuvate kategooriate abil katsutakse oma arvamistele teed raiuda, öeldes: see on „konservatiivne“, see „liberaalne“, see „vanameelne“, see „moodne“; siin „tagurlus“, siin „edu“.

Ei ole ka sellega veel usuteaduses midagi positiivset tehtud, kui asutakse peasjalikult arvustavale seisukohale ja elatakse teiste positsioonide eitamisest.

On tarvis tõde leida ja tõt esitada, mitte ainult teise juures tõtt eitada!

Tõe, viimse tõe, otsimise, leidmise ja põhjendamise teenistuses seisab ka usuteadus.

Tahab ta teadus olla, siis ei aita siin muidugi mitte ainult isiklikkude seisukohtade ja vaadete avaldamine, s. t. seisukohtade fikseerimine. Siis oleks usuteadus ainult usutunnistus, subjektiivne usutunnistus,

Tahab ta teadus olla, siis peab ta kõige sellega, mis tal iseäralist hinge- ja vaimuelu alalt, mis mitte ei puutu ei hinge-, ei mõtte-, ei looduse- ega mingisugusesse muusse teadusharusse, s. t. sellega, mis on „omaeette nähtused“, astuma teaduse tööväljale, töökotta, ja kõigi abinõudega asuma selle materjali, nende nähtuste kriitilisele analüüsile.

„Kõik on teie päralt“, sellepärast ka moodne teadus oma tunnetuste ja meetoditega, ka moodne elu oma ülesannete ja tarvidustega.

Kahjuks ei ole see veel mitte igale usuteadlasele aabitsatõde, eriti kui nad hiljem usuteadusest eemale jäädes täiesti selle unustavad, või kui nad omaaegsete väljendusviiside, meetodite ja probleemide külge ripnema jäävad.

Igas ajajärgus on aga teadusel omad tunnetused, omad **teatud probleemid**, omad väljendusviisid, **meetodid** samuti {ka usuteadusel, mis pealegi, nagu iga üksik teadus, teiste, eriti naaberteadusharude tunnetustega, probleemidega, meetoditega peab tutvunema, nendega arvestama on sunnitud, kui ta tahab teadus olla, ja nendega heameelega arvestabki, sest et usuteaduselgi võib ainult rõõm olla tõe leidmisest, ükskõik, missugune on see **tõde** (nota bene „tõde“!), ja kuskohal seda tõde leitakse. Seisab ju ka usuteadus tõe otsimise ja tõe leidmise teenistuses.

Jagades iga teise teadusharuga praeguse aja vaimu ja elu küsimusi, tötunnetusi ja meetodeid tõe otsimisel, meetodeid omaltpoolt täiendades, kui seda aine iseäralisus nõuab, asub usundi- ja usuteadus üldusuliste ja kristlik-usuliste nähtuste süstemaatilisele kriitilisele analüüsile, sellega siis usuliseleilmavaatlemisele ja tunnetamisele, sealjuures järjekindlalt ühendust pidades voolava eluga, sest juba puhas

tunnetuski teenib elu. Elu aga ise omaltpoolt seab teatud, kindlad ülesanded üles, mida lahendada tuleb, kui edu tahme.

Ehk küll hoolsust ja ettevaatust nõudev, ometigi lihtsam kõigest on usundilise tööolulise materjali korjamine. Mis on n. n. usu alal olemas ajaloos, üksikute rahvaste juures, seda korjab usuajalugu; mis sünnib inimese hingese igasuguste usuliste elamuste puhul, seda püüab usuline hingeteadus konstateerida.

On materjal käes, tõuseb kohe veel üks küsimus esirinnale: kas on kõigil sellel usundilisel materjalil **oma iseseisev väärtus** olemas? Kas tuleb meil **iseseisva usulise ilmaga** arvestada, või mitte? Usundilise materjali ja usundiliste nähtuste iseäralisusi analüüeerides, võrreldes neid muude inimelusilmsiktulevate ja looduses esinevate nähtuste kompleksidega, ei saa teisiti, kui tuleb teadusliku töö tagajärjekuse ning otstarbekohasuse huvides usundilisi elunähtusi eri suurusega võtta.

Kuid nüüd järgnevad tähtsamad ja raskemad küsimused.

Kas usulised tunded, mõtted, otsused, väärtused, ühe sõnaga usuline elu ühes seal ettetulevate ja siin nimetatud objektidega — kas peituvad nemad ainult subjektiivses hingese, või vastab neile mingisugune objektiivne reaalsus? On nad väljaspool subjektiivset mõtlemise ja tunderingi? On nad immanent- sed või transtsendentsed? Ja kui peaks nõnda olema, et ei saa usulise elu avaldusi seletada ainult subjektiivse, isikliku taimelavaga, kust nad isenesest paratamatu vajadusega tõusma ja arenema peavad, — siis: kuidas seda tõestada, et usulisel ilmal, usulistel objektidel on veel oma objektiivne reaalsus, mis ei olene ei loodusest ega inimese subjektiivsest vaimuelust? Probleemi teravus seisab tänapäev selles, kas

usundi- ja usuteaduses on meil tegemist ainult usuliste „mõistete müttoloogiaga“, või kas on siin tegemist reaalsusega, resp. reaalsusega *χαῖ ἔξοφῆν*? Viimane küsimus tuleb iseäranis ristiusu kohta arvesse. Pretendeerib ju tema sellele kohale, mis transsendentset ilma selle täielisuses ja tõelisuses avab, ilmutab. Endiste kategooriatega kõneldes, tähendab see: Kas on Jumal, kes ehk küll siin maailmas ennast avaldab, ometigi teisest, iseäralisest tõeilmast? Kõige immanentsi juures ometigi transsendentsus? Kas ristiusus leiame absoluutse tõelisuse elamuse ja iga ajajärgu usuteaduses omakordse katse selle absoluutsuse tõelisuse väljendamiseks, mõistetes paigutamiseks, mis ka **mõtlemisele**, inimese mõtlevale, mõistvale, intellektualistlikult tunnetavale osale seda absoluutset reaailma, tõelisust lähemale katsub tuua? Või kas usu objektid on see maailm või selle maailmaga tihedalt seotud kui osad, ja usuobjektide valik, kui neid üldse valitakse, oleks igäühe maitse asi?

Kõik teised küsimused, nagu näiteks: kas Moosese raamatutes on viis või kümme allikat, või koguni kakskümmend jutustuskihti? kas Timoteuse kiri on apostel Pauluse kirjutatud, Juuda ja Jakoobuse kirjad Jeesuse vendade kirjutatud? kas ja kuidas Luther Augsburgi usutunnistuse kirjutamisest osa võttis? kas müstikas on 10 või 600 mitmesugust kuju? või koguni: kas Jeesus kaks korda kõrbes inimesi toitmisel või ei kordagi, s. o. kas Jeesus ühe ime enam või vähem tegi? — kõik need ja sarnased küsimused on praegu teisejärgulise tähtsusega. Ja kui tähtis ka ei oleks usuteaduse üksikute harude töö sarnastes küsimustes, ka see eriharude töö peab tänapäev selle ülalnimetatud viimse küsimuse teenistuses seisma.

Üks asi on siin kindel: Kui asume usundilise resp. kristlikusulise ilma ja neis ilmsiktulevate usuliste objektide analüüsile ja tõestamisele ainuüksi praegu teaduses dogmaaks saanud eeldustega, siis oleme sunnitud usuilmas kõik avaldused redutseerima loo-

Akadeemiline Usuteadlaste Selts.

Ülesvõte seltsi 5. aastapäevalt.

mulikkudele, kõigile arusaadavatele alustele, ja kõike seda, mis sellesse „teaduslikku“ raami ei mahu, kõrvaldama kui legendi, müütost, fantaasiategevuse avaldust, subjektiivset illusiooni, rumalust. Näiteks peab ajalugu, mis püüab kõike immanentselt seletada, igasugust transsendentset faktorit eitama. Nõnde peab ka looduste adus looduse kui isoleeritud terviku peale vaatama ja igasuguseid põhjusi otsima ainult siit ilmast.

Sellega tahan öelda, et usulise ilma iseäralisuste hoidmiseks, kinnitamiseks, on vaja kaht asja:

1) ajaloo näha ja näidata ka ilmutustegurit;

2) leida ja näidata seda ka olevikus.

Kas see on aga võimalik?

Igatahes ei ole subjektiivne veendumus mitte ainuüksi otsustandev objektiivselt tunnetusele. Kuid oskame ometi vahet teha looduse ja enäo ilma elamuste vahel, ehk küll mõlemad „subjektiivselt“ läbi elatakse. Kas on aga või-

malik usuilmas leida ja näidata transsubjektiivset faktorit? Mis põhjustel? Küll, sest:

1. Usk ei ole õpetus, teooria, vaid elu. Elu valatakse mälestuseks sõnadesse, fikseeritakse nende abil — muidugi mitte adäkvatselt.

2. Usuelu on olemas ka tänapäev, kust järeldusi võib teha minevikus fikseeritud ususündmuste kohta. Siis kasvab usaldus iseäralise ilmutusloo vastu ristiusus.

Mitte pime kinnihoidmine eelarvamisel põhjenevat seisukohtadest, küll aga oma ja teiste elu ja hinge sügavustesse tungimine ja nende täpne, asjalik, järelmõttlik tähelepanemine avab tee usulisse ilma ja usuliste objektide juure. Kuna agausk on elugatihedas ühenduses, tähendab siin tahe ilmpalju. „Kui keegi tema tahtmise järele tahab teha, see tunneb, kas see õpetus Jumalast on, või kas mina ise enesest räägin“, ütles suur Õpetaja (Joh. ev. 7, 17).

Üliõpilane ja sotsiaalne küsimus.

On paljudgi põhjusi selle teemi üle järele mõtlemiseks. Aeg, milles elame, on küllalt tõsine selleks, et mõtlematult ja nooruslikult-kerge-meelse muretusega tohiksime sotsiaalsetest nähtustest mööda minna. Elame ikkagi veel kriisi ajajärgus. Seisame suurte ajaloo otsuste eel. Maailmasõda on möödas. Kas jägneb veel suurem, veel kohutavam sõda, — ilmakatastroof, — milleks eeldusi igatahes ei puudu? Või tuleb viimaks ometi kauaoodatud rahu maa peale? Ka patsifistlik liikumine on praegu intensiivsemalt tööl kui kunagi enne. Millised alternatiivid igalpool! Osvald Spengleri sümpriis iseteadvale, oma kultuuri peale uhkele Euroopale, tema ennustus õhtumaa langusest, on vahest ikkagi enam kui paljas kirjanduslik kõmu. Siiski võib ka optimistlikke ja õnneks usaldustäratavaid hääli kuulda, mis lootusrikkalt ja ergutavalt kõnelevad Euroopa tõusust ja tema kultuuri alles veel eelseisvast õitsengust. — Kellel on õigus? Teadmata. Igatahes sündigu ajaloo sülest mis sündmused tahes, meie ise seisame keset võimude suurt

võitlust, ja meie, hariduse ning valguse poole püüdjad, tahame jumalatega deemonite vastu võidelda, — tulgu, mis tuleb. Parema ausas võitluses langeda, kui jõuetult alla anda.

Üks meie dualistliku aja vastoludest on ikkagi veel pinevus kapitalismi ja sotsialismi vahel. Igatahes pole ka sellest olenev ülesanne tegelikult veel kaugeltki mitte lahendatud. Ent tähendaks pime olla, kui ei nähta, et just selle vastolu pinevusest säde võib tekkida, mis omakord võimaliku tulevikusõja plahvatuse tekitab. On ju, nagu teada, ettevalmistusi käimas ilmarevolutsiooni esilekutsumiseks. Siin on mõõduandev just sotsiaalne vastolu. Muidugi ei ole, nagu juba tähendatud, sotsiaalne vastolu ainuke. Üldise seisukorra komplikatsiooni tõstavad veel suurel määral rahvuslikud lahkkelid igalpool maailmas. Kõigi rõõmustavate lähenemispüüete peale vaatamata, iseäranis üksikute rahvuste, nagu Saksa, Prantsuse, Inglise noorsoo juures, võib rahvuslikku vastolu kahjuks ikka veel võrrelda alau lõhkevalmis

seisva dünamiidiga. Väga tähelepanemisväärsed on nüüdsel ajal nende rahvaste emantsipeerumispüüded, keda seni vahest pooltsiviliseerunuks peeti, ja kes vahekorras Euroopaga siinamaani õige passiivset osa etendasid, nagu näit. riih-kabiilide suguharu ja hiinlaste hiiglarahvus. Need püüded võivad koguni lähemas tulevikus õige laiaulatuselise tähtsuse ilmaaaloos omandada. Igalpool on käärimist ja ärkamist märgata. Mis siis, kui tsivilisatsiooni mõjul kõik primitiivsedki rahvad hakkavad ärkama ja rahvuslikus iseteadvuses võõrast iket enesest maha raputama? Tundemärke selleks on juba olemas.

Kuid siinkohal huvitab meid sotsiaalne probleem. Elame olevikus, ja oleviku ülesanded on meile kõige lähemad. Meil tuleb esialgu seda kitsamat ümbrust, millesse kord juba saatuse tujul oleme sattunud, silmas pidada, ja seal oma kohuseid täita. Oleme kõik olevikus elavad inimesed. Nii väike kui meie osa ajaloolises olevikus ka ei oleks, ärgem ometigi hinnakem end asjata alla

Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi asutamine ja korraldus.

Usuteaduse üliõpilasi oli 1920. a. I. poolaastal ainult 18 (ja 6 vabakuulajat). Üldine üliõpilaste arv ei olnud sel ajal ka mitte väga suur. Usuteaduse õppimiseks ei olnud tol ajal valitsevate erakondade meeleolu usu ja kiriku suhtes mitte soodus. Ei olnud isegi kindel, kas usuteaduskond iseiseisva teaduskonnana püsima jääb. Aeg-ajalt hakkasid seisukohad usu ja usuteaduskonna suhtes selguma. Silmnähtav oli tõsiasi, et palju kogudusi oli ilma õpetajata, ja et kogudustel oli nende järele suur tarvidus. Usuteaduskond aga korraldas oma õppetööd ja stabiliseerus sisemiselt, hoolimata väliselt veel kõikuvasi seisukorras. Usuteadlaste arv hakkab varsti kasvama: 1921. I. oli nende arv 39 (ja 7 vabakuulajat). 1925. II oli neid juba 123 üliõpilast (ja 2 vabakuulajat). 1921. I. hakkas elavalt tunduma tarvidus seltsi järele eriti usuteadlaste jaoks, et ühises teaduslikus töös üksteist edendada ja omavahelist läbi-

käimist võimaldada. Oli aeg, kus üliõpilaste keskel hakkasid tekkima uued organisatsioonid. Sel ja järgnevatel aastatel asutati iseäranis rohkesti n. n. akadeemilisi ühinguid. Usuteadlastel oli küll vanast ajast juba eriline „Usuteaduse Üliõpilaste Selts“, kellel on rikkalik raamatukogu ja oma maja, mida kadunud usuteaduse professor Aleksander Berendts seltsile pärandanud. Selle seltsi vilistlaskogu registreeriti Tartu-Võru Rahukogu poolt 1919. a. ja temale kuulub seltsi põhikirja järele kõik varandus seltsi likvidatsiooni korral. See selts oli algusest saadik saksakeelne ja saksa-meelne. Oma nime ja põhikirja järele ei ole ta aga ainult saksa usuteadlaste jaoks asutatud, kuna ta oma põhikirja § 1 järele (mis mitte „muudetud ei tohi saada“) tahab üldiselt „oma liikmete isikliku läbikäimise vabalt usuteadlaste omavahelist kokkuseisimist kindlustada ja elustada ja selle läbi oma üksikuid liikmeid edendada“, nähes sealjuures ühendavat sidet a) „usuteadlaste ühises kristlik-kõlblises põhivaates“, b) „õppimise ühesarnasuses“, c) „ühesuguste eesmärkide poole püüdnud töös“. Põhikirja § 11 järele võib „iga usutead-

lane soovi mööda seltsi alaliseks külaliseks vastu võetud saada“, ja § 15 järele „saab alaline külaline seltsi liikmeks, kui ta hääletamisel 3/4 hääli on saanud“.

Nüüdsuse seisukorra juures tekkis usuteaduse üliõpilastele ja õppejõududele küsimus, kas on ülepea uut usuteadlaste seltsi tarvis ja kas ei peaks ka eesti usuteadlased olemas olevasse Usuteaduse Üliõpilaste Seltsi astuma. Kui usuteaduse üliõpilaste enamus sakslastest ehk saksameelsetest koosnes, oli seltsi senine ilme arusaadav. Kui aga usuteadlaste koosseis teiseks on muutunud, kas ei tule siis seltsil sellega arvestada ja saksa keele ja meele aintavalitsust kõrvale jätta, võimaldades liikmeõigust ka eestikeelsetele ja -meelsetele usuteadlastele?

Osa usuteadlasi kaldus viimasele vaatekohale, teine osa aga pooldas iseiseisva seltsi asutamist. Oli ju selge, et senised seltsi liikmed ja veel vähem nende vilistlased selles suhtes tarvilisel määral järele ei anna, nagu see viimaks eraläbirääkimistest selguski. Järelduseks oleksid lõhed ja vastolud usuteadlaste keskel, mis ühistööd ja sõbralikku läbisaamist võimatuks teeksid. Peaasjalikult nii-

Üksikisikutest koosneb inimkond. Ka meie oleme osa ajalugukandvast inimkonnast. Sellest, kuidas praegune põlv oma ülesanded suudab täita, oleneb tuleviku ja järgneva põlve saatus. Meil on aga ülesandeid, mis olevik ise meile seab, meil on kohustus. Tuleb vaadata, kuidas neid lahendada ja täita. Muu jääb ajaloo enese teha, mis oma konsekventse väga asjalikult tõmbab. —

Nii siis: üliõpilane ja sotsiaalne probleem. Kas peabki üliõpilane selle probleemi lahendusest osa võtma ja milline oleks sealjuures tema osa?

Kõigepealt võib ilma liialduseta ja ilma mingisuguse upsakuseta konstateerida, et ühiskondlikus elus üliõpilane kaunis tähtsal kohal seisab. See on juba kord nii. Keskmise üliõpilane on juba enam-vähem täiskasvanu, enam-vähem arenenud mõistusega inimene. Vaatamata sellele, et üliõpilased osalt otsekoheselt, osalt kaudselt avalikku arvamist mõjustavad, on üliõpilased just need olnud, kes ka tegelikult väga aktiivselt sündmustekäiku on astunud. Näiteks revolutsioonilistel püüetel on alati üliõpilasedki kaastegevad, siin seisavad nad teinekord isegi peaosas.

sugustel lepliku tagasihoidlikkuse motiividel otsustati viimati iseseisev selts asutada, kusjuures lahtiseks jääb väljavaade, et tulevikus mõlemad seltsid tarviduse järele liituda võivad. Nii asutati Aka deemiline Usuteadlaste Selts, mis ülikooli valitsuse poolt 19 aprillil 1921. a. kinnitati. Selle asutatud seltsi korraldusel käidi üldiselt samade põhimõtete järele, mis maksavad üldse teistegi akadeemiliste ühingute korraldusel. Siiski on selles suhtes mõned iseäraldused.

Nii oldi eestseisuse suhtes põhimõtteliselt sel arvamisel, et eestseisus koosneks vaid üliõpilastest, ka esimees võiks üliõpilane olla, olgugi et akadeemilistes ühingutes harilikult õppejõududest esimehed, ja eestseisus ka õppejõududest üliõpilaste kõrval koosneb. Iseäranis õppejõud asusid A. U. S. is pedagoogilistel motiividel sellele seisukohale, et sel teel seltsi liikmeid ergutada isetegevusele ja nende vastutustunnet arendada, kuna ju õppejõud seltsi tegevliikmetena niikuini kaasa saavad mõjuda. 1921. II peeti küll vormilistel põhjustel, teiste akadeemiliste ühingute eeskujul tarviliseks, et nime poolest esimeheks oleks „üks usuteaduskonna

Siiski on vahest üliõpilase kaudne tähendus ühiskondlikus elus veel olulisem. Üliõpilane on ikkagi alles veel valmiv inimene, ta on n. ü. täiskasvanud haritlase esimene staadium. Üliõpilastest tulevad need isikud, kes kõikvõimalikult radikaalselt asemel, juba kindlaks kujunenud vaadetega poliitilise, ökonoomilise, üldvaimilise elu juhtimisele asuvad. Ent tuleb harva ette, et igakülgseks küps, väljaarenenud inimene oma ilmavaadet muutma hakkab, veel harvemini tuleb ette, et ta oma iseloomu ja tervet elustiili muudab. Haritlased — vaimlised juhid — on tooniandvad ühiskonnas. Kuna üliõpilane veel õpib ja oma vaateid tarbekorral parema äratundmise järele suudab muuta, ei sarnane talle vilistlane selles suhtes mitte just väga. Kes ta on, selleks ta jääb.

Siiski nõuab aeg igalt inimeselt, et ta ajalt õpiks. Seni maksnud kapitalistlik kord oli viga, vähemalt sel kujul, millisel ta maksis. Sotsiaaldemokraatlik liikumine oli loomulik reaktsioon, enesealalhoidmise instinktist väljakasvanud protest tööliismassi eksploateerimise vastu. Kapitalistliku korra asemele on peale revolutsiooni

nominaalselt sotsiaalne kord, või kõla poolest koguni veel ideaalsem kommunaalne kord astunud. Kas on need kapitalistlikust korrast parematena osutunud? Vaevalt. Sest asi ei seisa mitte välises, kunstlikult loodud korras, vaid meelsuses. Erakonnad ja programmid üksi veel paranemist ei too. Erakonna sotsialistide keskel leidub just neidsamu kapitalistlikkude kalduvustega tüüpe, nagu nende vihavaenlaste, tööstusettevõtete ja ja vabrikute omanikkude keskel.

Maailma ei saa aga mitte sellega muuta ja paremaks luua, et tema välist korda kunstlikult ümber kujundatakse. See arenemine peab loomulikult sündima, seest välja kasvama.

Millised on üliõpilase sotsiaalsed ülesanded? — Vastame kõigepealt vastuküsimusega. Mis aitab ühe või teise ilmavaate põhimõtteline pooldamine, kui südames lõppude lõpuks veel kõik kapitalistid on, ühed vähemal, teised suuremal määral? Niikaua kui meis mitte soe ja sügav sotsiaalne kaastunne ei ärka, niikaua kui me mitte igas kaasinimeses oma venda ja ligimest ei näe, kõigi erakondlikkude ja edasi ka rahvuslikkude lahku minekute peale vaatamata, ei või

õppejõududest», nagu 7. X. 1921. teadaandes ülikooli valitsule sarnane nimetus esimehe kohta ka esineb. Seda seisukorda kujutati enesele üldiselt nii, et igakordne dekaan seltsile oma toega ja nõuga ligidal seisaks, kuid tegelikult asjaajamine ja juhatamine ikkagi üliõpilasest abiesimehe käes oleks. Varsii selgus, et ka vormilist takistust selles ei ole, et esimeheks on üliõpilane, ja 1922. a. I poolaastast peale (teadaanne 14. II. 1922.) on kuni käesoleva ajani eestseisus tervikuna vaid üliõpilastest koosnenud.

Et sarnane koosseis seltsi tegevuse tasapinda teaduslikul alal ei alandaks, on viisiks, et teaduslikke läbirääkimisi referaalkoosolekutel võimaluse järele juhatavad asjaomased õppejõud.

Niiamuti on loomulik, et küsimustes, mis ülikooli õppetöö korraldusse puutuvad, õppejõudude ja teaduskonna esitaja arvamist järele päritakse ja arvesse võetakse, nagu see ka viisiks on olnud (välja arvatud üks ajutine arusaamatus). Niisuguse asjaajamise korra juures, millest täpselt kinni tuleb pidada, võib sarnast eestseisuse koosseisu seltsile ehk kõige otstarbekohasemaks pidada.

A. U. S. i peatülesanded on küll

oma liikmete teadusliku töö edendamise, kuid mitte ainsamaks ülesandeks. Sellest on osalt tingitud seltsi teine iseäraldus, millega korraldusel arvestada tuleb. Selts tahab puhtteadusliku töö kõrval ka omavahelist läbikäimist liikmetele võimaldada ja neid teatavas mõttes ka praktiliselt tulevasele ametile ette valmistada, võimaldades kodumaa usu- ja kirikueluga tutvunemist ja kontaktiasumist tegelikkude kirikuõpetajatega ja usuõpetajatega. Sellega sooviks selts enese hulka vilistlastena arvata ka neid liikmeid, kes ülikooli on lõpetanud, ja ametikandjaid, kes seltsi tahavad astuda. Selleks korralduseks on õiguslikult ülikooli valitsuse luba ja kinnitust tarvis. Ülikooli valitsuse ei saa aga iseenesest (vähemalt mitte ilma tagatisteta) seks luba anda, kuna need „vilistlased“ ülikooli juure enam ei kuulu ja seltsi üliõpilaste ja vilistlaste ühise tegevuse alaks mitte üksi teaduslik töö ei ole. Neil põhjustel ei ole juriidiliselt seda küsimust veel lahendada suudetud, kuigi tegelikult vastavad sammud on astutud ja 1925. II poolaastal (15. X. 1925) ka „vilistlaste nimed ülikooli valitsusele teada on antud. Peab siiski arvama, et ligemal ajal moodus

sotsiaalne probleem kunagi lahenduda. Kes abitarvitajast kaasanimisest külma südamega mööda läheb, ei ole kõlbliselt õigustatud ei mingisugust sotsiaalset reformikava propageerima. Näib loomulik olevat, et algatus soovitava sotsiaalse reformi jaoks rikkamatel välja läheb, sest neil on ainelised eeldused olemas oma jagamiseks teistele. Kuid nende psüühilised takistused on nagu teada peaaegu äravõitmatud. Ei tahaks neid õnnetuid seepärast hukka mõista.

Kõik ratsionaalsed püüded sotsiaalse probleemi lahendamiseks on seni äpardunud. Vahest viib kõige irratsionaalsem tee siiski sihile. Nimelt armastus, ligemalt — vennaarmastus. Süvendatud ligimesearmastus ei olene mitte viimselt sümpaatia ja antipaatia tunnetest, mis, nagu näib, seisavad väljaspool inimeste tahtepiirkonda. Võltsimata ligimesearmastus tekib universaalsematest tundet, mis on sealpool väiklast sümpaatiat ja antipaatiat. Õnneks võib end sellele universaalsele tundele kasvatada. Ja see ongi meie kohus.

Kuid mis on üliõpilastel, neil iseteadlikkudel teadusejüngritel te-

gemist sarnase „ebamäärase“ suurusena, nagu ligimesearmastus? Kui nad on tõsised üliõpilased, siis on ju nende parool: ratio ja teadus. Kahjuks, või õnneks, ei ole aga inimkonna sotsiaalne organism mitte teaduslik-tehniline saavutus, vaid eluline suurus. Kõik elulised suurused on irratsionaalsed. Irratsionaalses ilmas ei valitse aga mitte mõtted, ei valitse

Ksv! tellijad,

kes varem viimase «Üliõpilaslehe» № 7 ilmumist Tartust lahkuvad, palutakse teatada toimetusele aadressid, kuhu number järele saata.

«Üliõpilasleht» № 7 ilmub mai kuu lõpul.

mitte „ratio ja teadus“, vaid seal valitsevad tunded.

Käesolevas küsimuses ei lange raskuspunkt järelikult mitte sotsiaalsetele põhimõtetele, esialgu ka mitte sotsiaalsetele tegudele, vaid eeskätt peame õppima sotsiaalsemalt tundma, kuna ju suurtest tunnetest just kõik suured ideed ja teod on sündinud.

Teaduslikul teel ei lahendata sotsiaalset probleemi iialgi mitte.

Küll aga võib seda väga ebateaduslikul teel teha. Kuid selleks on just üliõpilastel väga tarvis sotsiaalse probleemi lahendamisel iga teadust ja teaduslikku mõtlemist vähe unustada ja tõelise eluallika, Kristuse ja tema evangeeliumi poole pöörduda. „Õndsam on anda kui võtta.“ Selles seisabki väga keerulise sotsiaalse probleemi lõpmata lihtne lahendus. Ja selle teostamine võib lõpmata kerge, kuid ta võib ka lõpmata raske olla.

Kas suudame end sisemiselt ümber luua? Kas läheb meil korda põhjalikult ümber mõelda ja siis oma elustiili muuta, mis kahjuks just ka meie üliõpilaskonnas mitmel pool väga antisotsiaalsena osutub? Vilistlastest pole ses suhtes palju lootat. Kõik oleme ju üliõpilastest. Üliõpilased on tulevased rahva ja ühiskonna juhid. Nemad kannavad kõige suuremat vastutust.

Ärgem unustagem: ajalugu tõmbab omad konsekventsid väga asjalikult. Oleme ju seda oma silmadega näinud. Tahame veel kohutavat ajaloo kohut näha või koguni eneste üle mõista lasta? ...

Kes ajalt ei õpi, teda mõistab hukka ajalugu.

leitakse küsmuse rahuldavaks lahendamiseks.

Niisugustel sihtide taotlemisel ja vastavalt kujuneva korralduse juures on mõödapääsemata tarvilik, et seltsil oleks oma ruum tarvitada ka väljaspool ülikooli auditooriumi ja seminarit. Selle poolest on seni lugu halb olnud. Seltsil ei ole kindlat asukohta olnud. Alguses anti teadaandes seltsi asukohana üles seltsi abiesimehe resp. esimehe korter. 28. IX. 1922 (ja ka hiljem veel) seletatakse: „Seltsil korterit ei ole, posti palume adresseerida usuteaduskonna seminaari.“

Siit ja sealt on pidanud seltsi koosolekuteks ruumisid paluma, küll Karskusliidu ruume, Krisiliku noorte naisühingu ruume, Maarja kiriku leerisaali j. m.

Peab kindlasti arvama, et nüüd, kus üliõpilaskond omale ülikooli käest nägusa ja ruumika maja saab, ka A. U. S. siin viimaks oma koosolekuteks ja koosviibimisteks kohase ruumi peaks saama.

Selts astus mõõdund kuul oma 6. aastasse lootusega ja väljavaatega, et eelseisvatel aastatel rahulikult võib edeneda.

O. Sild.

Poiss ja hingekarjane.

Kõige harvem jumalakoja lävest üleastuja on kahtlemata poiss aastais 13—15. Poiss, tänapäevane, enda rahutuma vaimuga, püsimatult otsiva hingega, kes sagedasti jalgpalli väljal ja mujal, kus enda energiakülluse tööle võib rakendada, ainukese rahulduse leiab, ei tule küll istuma „vanade eitede“ kilda kiriku, teenima Jumalat, enam nii kerge kaubaga, nagu see mõnikümne aastat tagasi sootumalt vastupidiseis oludes ehk ometi veel võimalik oli. Ja see paistab meie kirikuõpetajale = hingekarjaseile kahe silma vahele jäävat. Püüpanäval kuulutatakse kantlist manitsussõnu vanemaile, sagedasti noomitakse lapsigi kristlikus vaimus kasvatama, kutsutakse üles neid takistama rõkkavast elust osa võtta, — ja see on halvemal

juhtumisel kõik, mis jutluses seekord öelda oli kavatsatud. Aga võtavad juba vanad suurel hulgal kirikuskäimise veel vaid ilusa kombena. võib olla lasevad hetkeks — kuid ainult hetkeks — südamegi evangeeliumist kaasa kiskuda, kui palju enim peaks kasvav noorsugu otsivais aastais eitavale seisukohale asuma kõigele haigutama panevale, igavale moraalijutlustamisele, mis ta kirikust kui vanainimesile määratud asutusest eemale peletab. See vastolu noore inimese ilmavaate vahel ei esine ju arusaadaval kombel mitte ainult usuelus, vaid muiski eluavaldisis: noor, revolutsiooniline sädemeid pilduda igatseja ja vana, rahulik, elukogemusist piiridesäädjaks kasvanu satuvad sagedasti teravasse sõjaseisukorda, mis mõlema poole järeleandmatusest tingit, tihtilugu õige kriitiliseks kujuneda võib ja

Usuteadlasest ja tema akadeemilisest seltsist.

Uued olud on loond uued võimalused. Seda võib jälgida igal alal, ka üliõpilase ja iseäranis eesti usuteaduse üliõpilase elus. On nagu ilma vaevata tekkinud võimalus töötada koos õige avarais tingimustes, võib olla koguni nii avarais, et neid küllalt kasutada ei suudeta. Ja ongi nii, et kõik see uute võimaluste hulk, mis avab tee isetegevusele, kaugeltki ära kasutatud ei ole, millest annab tunnistust muu seas asjaolu, et suurel hulgal eesti soost usuteaduse üliõpilasil nagu tarvidust ei ole omavaheliseks läbikäimiseks ja ühiste sihtide leidmiseks. Või puuduvad vahest ideaalid, mis vääriksid levitamist? Või kui need olemas, puudub ehk püsivus ja usk nende maksmapanemiseks.

Näib säilund olevat see eesti vaimule nii omane lodev tegutsemisviis, mis nii tihti meile saatuslikuks on saand. Ja ometi nõuab praegune aeg rohkem kui iialgi enne usuteadlaselt põhjalikku orientatsiooni elu voolus, põhjalikku ümberorienteerumist meie hinnangutes vaimlise kui ka majandusliku elu alal. Ja sellest see

siis vast tulebki, et liig palju „uuest“ jutlustatakse, kuid uue leidmiseks ja uue elamiseks peale sõnade vaevalt midagi tõsist ette võetakse. Näib nagu unustatakse kõik see jälle üleöö, milleks kohustati end kriitilisel silmapilgul; elu voolab endises nõvas (ega puu ühe laastuga lange!) ja kui keegi julgeb sellest mõnel puhul kõnelda, siis saab ta vaid üleoleva ja mõnitava muige osaliseks. Liig palju vanahärraslikku, elukogenut, liig palju noorustuhina materdajaid, maha arvatud muidugi veel elu enese nivelleeriv ja masendav jõud, mis ilmub pinnale tihtigi seal, kus seda kõige vähem oodata julgesid! —

Tundus, kui loodi Akadeemiline Usuteadlaste Selts, et ometi kord on sündind, mis nii kaua sünnitamist ootama pidi. Lõi siis lõkkele nooruse vaimustus, nooruse usk inimesse, isamaasse ja ta tuleviku. Ja tundus, kui oleks meie esimesena need olnud, kes leidsid ülesse selle võimaluse, keda haarand need noored mõtted. Esimene seltsi eestseisus avaldas 1. juunil 1921. a. „Postimehes“

kirjutuse, kodumaa usuolude uurimise tarvidusest, tegelikule tööle üles kutsudes, kus muu seas „eksiarvamiste ärahoidmiseks“ öeldakse, „et seltsi peasiht ei seisa mitte ainult ajaloo uurimises, vaid ta lähtekohaks oli põhimõtte ning eesti soost usuteaduskonna üliõpilaste ja ülikooli õppejõudude soov, luua akadeemilistele usuteadlastele keskkoh, kust kasvaks välja tuleviku ühendusvõrk üle kodumaa, elustatud aadete ja sihtide saavutamiseks, püüdes tööd teha enese täiendamiseks ja rahva kõlbluselu tõstmiseks . . .“ Sellele üleskutsule ei reageerind ükski üliõpilane, ei ainsamgi vilistlane. Aga algus oli tehtud ja enesest laiemale publikule kõneldud. Vast elutingimused ei võimaldand paljudele tööle asuda. Puudus tõsisem arusaaminegi seltsi ülesannetest. Pidi leppima tuttava nähtusega, et „palju on lõikust, aga pisut lõikajaid!“ Viis aastat seltsis olemist on seda õpetanud. Aga veel enam. Kui juba 1912. aastal eesti soost usuteaduse üliõpilased esimest korda Aksel Kallase korteri julgesid kokku tulla ja iseseisva

maad lubada igasugusele vastastikele halvaks panemisele, võõritimõistmisile ja vähehindamisile. Kahtlemata ei saa salata, et siin ju ümbrus ja kasvatuski endi mõju avaldamata ei ole jätnud. Aga nendegi tervendamiseks ei tohiks võitlusabinõude otsimisest loobuda. Üldse paistavad kasvatusohjad vanemate käest kadunud, ja poiss on nagu enesele kõige vastuvõetavamast kasvatusesüsteemi ise otsima hakanud. Poisile, hääst perekonnastki, on siin iseenestki mõista kahjuks sagedasti „liig hääde“ sõpre ring appi tõtanud, ja ta rändabki teel, mis aga vanade ütelse järele hukka pidavat viima, ja säeb endale revolutsioonilise loosungi „vabaks vanust!“, mis hädaohu veel tontlikumas valguses laseb paista.

Siin peab nüüd laud lahti hoidma ning alla minema, et seis-

korda päästa. Ei taha nii palju vanemate ülesandeid vahekorras nende hoolealusega sirvida ega koduse kasvatusreformeerijaks saada, vaid õige tasa häält teha sellest, mäherdune ehitustöö siin praegusel ja tulevasel hingekarjasel ees seisab, hoone, mis kindlasti veel enne eluõhtut katuse alla tuleb viia. —

Kui palju on meil hingekarjaseid, kes kaovad kodus küüru vajudes raamatute virna vahele, kui palju neid, kes ööd-päevad aru peavad majanduslikest muredest, kui pisut aga neid, kes ühiskonna valutavaile päevaküsimistele kaasa tunneksid, aga hoopis vähe neid, kes osa võtaksid nende eluavaldusist, kes janunevad õhu, päikese, jalgpalli välja, matkamiste, juhtumuste järele. Miks on unustatud poiss, kes ise teadagi ei tule otsima noomitust ega manitsust kiriku kantsliit,

kus arvab ainult vanale inimesele paraja koha olevat? Põrmugi ei uurita poissi, ega saa ta õieti arugi patu ja eksimuste armutumast materdamisest; harukorral kisub poisi kaasa lugu tulevase maailma asjust; kuid seevastu ju kümme korda põnevam on rõõvliromaan ning juhtumusrikas metsaelu. Ta ainult tukkudes suudab kuulda manitsust patust pöörduda, mille ta lihtsalt enese kohta ülekohtuseks tunnistab ja seda ei mõtlegi kunagi tõsiselt kaaluda. Seepärast ei tohi siin tulele küll ligineda kuiva peeruga, vaid peab selle rahustamiseks leidma miski muu tee.

Esimeses joones, et üldse aru saada asja kõige põletavamast küljest, et osata kõige karjuvemale vajadusele kõrvale astuda, seks peab tarvitama seda sõjakavalust, mis peitub lihtsas vaenlase tundmaõppimises. Seks

usuteadlaste seltsi loomisest kõnelesid, oli samuti paljude rinnus kuldseid igatsusi, õndsaid soove ja puhast tahet teha midagi, luua midagi maa ja rahva kasuks ning vastukaaluks saksa poliitikat süvendavale „Theologischer Verein“'ile. Peab tunnistama, nagu järeljäänd protokollist näha, seal olid mehed kogenenumad kui paljud praeguse aja usuteaduse üliõpilasi; olid need, kes juba tundsid tolleaja organisatsioonide „Hinter“- ja „Untergrund“'i, kes tundsid rahvuslikku probleemi väga hästi, — ometi ei suudetud luua kavatsetavat iseisvat usuteadlaste seltsi. Valitsev võim oli küllalt osav, et veeretada eestlaste keskele „tüli-õuna“ ja sünnitada hirmujudinaid, eestlaste eneste käte läbi. Teisel, järgmisel „Eesti Usuteadlaste Seltsi“ asutamise koosolekul kõnelevad julgemalt veel ainult üksikud ja sellega suikusidki surmale noorusleekides lõkendavad taevalsed aated veel enne, kui jõudsid siia alla, kurja maailma! Võib olla, poolakatel, kes olid loond oma usuteaduse seltsi, oli liitumine kergem, sest olid ju nad siin võõrad. Omamaalaste ühinemine oli hädaohlikum. Kirik pidi saama „ustavaid“, hädaohuta ollusest teenreid. Loodevastasti toob ajalugu kõik need üksikkeerdkäigud valgele, mis tol ajal tarvitusel olid. —

peab ise liikuma ja elama keset seda revolutsiooniliste päade karja, ta elu kõigi rõõmude ja muredega endale selge pildina ettekujutusse maalima, kusjuures õiglasele hindamisele kaasa aitamise peab endagi kadunud noorusaastate meeletuletamine, nende võrdlemine ja kohandamine selle liikuva, elava, energiaküllase massiga.

Ei tohi öelda, et see töö kerge oleks, aga ta tasub ausasti enda vaeva, sest kui ainult mõelda sellele, et kaugelt suurem osa nendevanuseist on otse haiglased autoriteediaustajad, siis võib just neile hingekarjase eeskujuna saada kümme korda kaaluvamaks kui sajad ilusad manitsevad moraalist nõretavad sõnad, mis pühapäeval jumalakoja kantslist kostavad.

Meil eestlastel on alati väga palju aega, väga palju kannatust, äraarvamata palju õnnist usaldust. Võib olla on seda praegugi liig palju; aga see kõneleb ju võõraste vastuvõtlikkuse vooresust! Võib aga olla, ongi just see, mis meid on päästnud. Kuid mis nägu oleks meie usuelu viisidel, kui selle asemel, et mitmed eestlased-usuteadlased tol ajal rahvustundest ja rahva tundmisest kõnelejatele ksv! ksv! karjusid, et neil villand rahvusest, et see moest läind. Oleks ühisel jõul püütud tundma õppida rahva häda, oleks loodud front!! Aga mis sellest kõnelda. Maksab ju tänapäevgi veel üksikute ksv!! ja ka vilistlaste seas arvamine, nagu ei saaks eestlane olla usklik kristlane, ja kristlane ollatõsine eestlane! Meile on suudetud siiski nii osavasti seda seerumi naha alla pritsida, mis kauaks ajaks suudab rahvustunde „haiguse“ eemale peletada. Sellest siis ka see sagedane süüdistamine marurahvuslikkusega.

Kui natuke seda huvitavat ajalugu uurida, kuidas ärkamisajast peale usuteaduse üliõpilane pidi arenema, siis vast ehk selgub, mis sugustest määratutest raskustest peame läbi tungida suutma, et võiksime tõesti täita omi kohuseid rahva ja kodumaa vastu, rääkimata kohustest Jumala ja ligimese vastu. Ja kui tahame neid raskusi näha,

Hingekarjane peab saama autoriteediks, selles seisab ehitustöö suursaavutus, sellega on ta alles õieti „enam kui linnad võitnud“, sest selle suure ülesande läbiviimise tagajärg on kahtlemata kindlasti tänulikkude järglaste hulk, kelle juhatajaks ja elu õigeisse rööpasse säädjaks ta võib saada, neile kaasa tundes, neid õieti hindama õppides.

Kas nõnda ei peaks siis olema iga praeguse, nagu tulevasegi vaimuliku ametikandja üks esimesist kohustusist hoolitseda selle eest, et unustusse ei jääks poiss, kes jumalateenistuse ajal hõiskab jalgpalli väljal ja on veendumuses, et ta ema ja isa ühes muudegi vanainimestega kirikus kuulavad manitsevat moraalit. Kuidas tahab seda aga keegi korraldada,

on vaja tööd; aga veel enam on vaja üksmeelt, ühist jõudu, ühist tegu, ühist usku.

Külm ja kõrge teadus on vahest päris hea ja karastav, aga õnnetuseks on ta siis, kui selle teaduse omandamise ajaga on katkend sidemed inimestega, et ei ole lõpuks pinda ega aset kuhu rakendada seda ilmavõitmata teaduste hulka. Sellest on kõneldud ju ammu: kutsetöös puuduvat kontakt eluga. Kuid ma ei taha puudutada ülikooli tööd ja selle meetodeid. Väga palju tänu võlgname sellegi eest, mida omame.

Paljud neist mõttist, mida väljendasid üksikud õnnelikumad ja tulisemad usuteaduse üliõpilased 15 aasta eest kavatsetava Eesti Usuteadlaste Seltsi loomisel, on teostamata, kuigi mõned neist tulistest on tõesti truuks jäänd tänini oma tulele. Kuid need tulised olid siiski üksikud.

Ja siis tunti, et vaja sidet noorema ja vanema põlve üliõpilaste vahel. Selle teostamist oodati selt-silt. Tunti, et noor üliõpilane vajab tuge vanemalt ksv! peale toe „istumise“ oskuse omandamiseks nimelt ka omas erialas, ülikooli töös. Sel ajal sulasid nii mõnedki Theologischer Verein'i comment'i.

Praegu on palju usuteaduskonna üliõpilasi organiseerimata. Siin

on ju individuaalne asi, aga ühte peaks silmas peetama: kui tahetakse kord saada autoriteediks, siis ei tohi juba üliõpilasena istuda vaid raamatute virna taga, läbi käia üks sagedasti fanaatilise vanainimesega, kelle vaated kergesti külge kasvada võivad, ja sumbutada suure osa loitvast noorusvaimustuse tulest. Ei, vaid sel ajalgi peaks värskendama iga tulevane hingekarjaseameti kandidaat enda mälestusi poisipõlvest, mil ta oli otsimiste ja revolutsiooniliste mõtetega täidetud päevade keerus, värskendama sellega, et liiguks palju sagedamini nende huvitavate päade hulgas, kus valmivad kõige iseäralikumad plaanid.

Harry Haamer,

avaneb eriti A. U. S-le ülesanne vaimustada ksv!, enesekasvatusele, koondada ksv! ridu. Tähtsa koha seltsi tegevusalades peaks saama küll isiklik kokkupuutumise võimalus kaasvõitleja ja õppejõududega peale auditooriumi tutvuse.

Elu on niisugune, mis lahutab ju iseenesest. Aga ta võib ka ühendada. Kui üliõpilaspõlves puuduvad igasugused sõprussidemed ei looda neid enam nii kergelt elus sel ideaalsel pinnal, millel nad üliõpilaspõlves tekiksid. Loomulikult võimaldavad seda kõik üldised üliõpilasorganisatsioonid.

Kui vaadelda seda ääretut umbusku ja igavest urgitsemist, mida toime pannakse üksteise juures mitte ainult poliitilises võitluses, vaid ka kiriklikus elus, siis peab paratamata mõtlema, kuidas luua vastuvoolu sarnasele arengule. Üks on selge: kui ei suudeta üliõpilaspõlves üksteist leida, ei suudeta seda kaugeltki mitte enam vilistlasena. Kui tõesti usuelu, usuarvamiste ja usuveendumuste alal tahetakse ühtlust luua, sel teel, et seda mõõta tahetakse mingi koosoleku poolt vastuvõetud statuudiga, siis eksitakse rängalt. Vaja kogemusi ja elamusi vahetada, vaja süda avada sõbrale täiesti, kartuseta, et sellest võidakse teha mõni kaugele ulatav järeldus. Ja niisuguseks kohaks, kus see vahetus võiks sündida enam-vähem usulisel pinnal, peaks saama A. U. S.

Kui tõesti iga ksv! on valmis andma oma paremat, oma jõudu tööle rakendama seltsi elu edasikandmiseks, leiab ta, et sellest tema ise ühes seltsiga suurt kasu on ammutand. Ka peame looma iseennetele seljataguse pärastise elu jaoks, et kui nendest ideaalidest ja püüetest, mis meid õppeaja jooksul on saatnud, tõesti „elu“ sunnil loobuma peaksime, siis vähemalt meil vilistlastena seegi

võimalus veel oleks, et järelopõlvedele võiksime suurte sõnade eest hoiatuseks kätt pakkuda ja kurja juurt aidata sealt otsida, kus ta tõepoolest asub. Tihti läheb asi ümberpöörduvalt. Paljud vilistlased, kes on nooreks jäänd ja ikka noorteks jääda tahavad, otsivad noorte vaimustavat seltskonda, et püsida, et seista suuta, et jääda lõpuni otsijaks kasvõitlejaks. Õnneks ei ole palju neid, kel „igavesed tõesed“ ja „ebatõesed“ juba kadumatult omas taskus tagavaraks.

Niisuguses nägematus andmise ja võtmise väes peaks A. U. S. tugevaks saama. Ja kuigi mõneltpoolt kardetakse, et siin ajajooksul kitsas teoloogiline ja pastorlik vaim võiks maad leida, julgeme ometi loota, et meil siin ikka tegemist on nii olevikus kui tulevikus väga mitmekesisest õhkkonnast tulnud isikutega, kes õhku aina puhastada ja uuendada aitavad. Siin peaks suudetama kõik need isiklikud head ja veed läbi lasta vastastikuse arusaamise kui ka arusaamatuse sõelast, et siis, kui kord elus võideldakse, neist isiklikkudest asjadest juba kõrgemal seistes võiks ühise püha ja kõrge etteseatud sihi poole minna jõudsalt ning julgelt.

On ka rõhutatud mõne vilistlase poolt vajadust, üliõpilaste seas arendada patu tunnet. Võib olla tunneb vilistlane valu omas elus just selle patu tunde arendamise puudumisest temaaegses ülikoolis, ent meie oleksime õnnelikud, kui vilistlane kord A. U. S-i sisse astuks ja sellest puudusest kõneleks ja aitaks juhtida tähelepanu nendele hädadele, mille eest hoida teaks. Tean aga ka, kui palju tegelik elu vilistlastele selleks aega jätab. Vast ainsamal Villem Reimannil jätkus niisugusteks asjadeks aega, kuid tema ei eländ vanaks. — Ootame vilistlasi!

Kuristikud ilmavaatelisel mäges-

tikul näivad mõnel pool kaasaeglaste keskel süvenevat, rääkimata vanema ja noorema põlve vahel. Kuid teama ühte: ülepääsematud kuristikud tekivad ainult seal, kus on kadunud ühine siht, ühine aade, mille taotlemisel suudetakse unustada kõik need pisikesed isiklikud hingeõndsuslikud asjakesed, mille küljes riputakse lihtsalt jonnaka visadusega, vast et mitte kaotada — sügavust ja põhjalikkust!? Ent avar õhk võib ka tihe ja sügav olla, samuti põhjalikuks tööks hädatarvilikki. Aga kitsas õhkkonnas tekib lämmatus ja kadu, nagu sellest meie lähema mineviku kiriku ajalugu küllalt selgelt jututada oskab.

Kuid pahede otsimiseks ja kitsuste leidmiseks on ju paljudel loomulikke kalduvusi. Nii ühelt kui teiselt poolt. Kuid need kalduvused võivad areneda kriisini. Sealte peale on loota uute teedet otsimise algust, positiivse leidmist ja ka elu jaatavat käsitlemist. Sellepärast ei olegi ehk väga halb, kui arenemisele alluma õpitakse ja alluda lubatakse truult ja otsekoheselt, et mitte meelesust väärata. Iseenesest mõistetavalt ei ole siin reeglit, kuid suured ja ürgjõulised „uue loojad“ on jõudnud ikka ja ainult läbi eitamise kriisi positiivse loomiseni. Ega meie taha ometi siis neist targeamatena sündind olla. — Ja ehk on selleski äratundmises osake positiivset, „ülesehitavat“.

Tahaks soovida, et järgmised viis kevadaastat A. U. S-ile senisest hoogsamat elu kaasa tooks, et kevadise vee lained üle kaldagi võiks tõusta, enesega kaasa võtta pika vaimutalve jooksul kogund kõntsa ja prahi ning selle igaveseks unustusse kanda, nii et noor tärkav muru ilma takistuseta võiks hea Jumala päikese paistel kosuda ja maad katta tiheda lootus-rohelise vaibana.

Jüri Kimmel.

Üliõpilasp Parlamendist.

Üliõpilaskonna Edustuse koosolek 23. aprillil.

Pääle eelmise protokollki kinnitamise asutakse uue abiesimehe ja Balti üliõpilaskondade Keskbüroo asjaajaja valimistele, missugused kohad on vabanend

ksv! Köstneri (korp.) lahkumisega. Abiesimehe kohale pannakse ette ainult üks kandidaat — ksv. Treufeldt (korp.), kes ka valitakse. Keskbüroo asjaajaja kohale

valitakse ksv! Kolk (korp.). Järgneb lühike informatsioon juhatuse tööst. Ülikooli valitsus on vähendand üliõpilaskonna eelarvet 226.800 m. võrra, kinni

tades selle 1.050.000 m. ulatuses. Juhatuse on eelarve üksikuis osades, (nagu väljamaa sõidud jne.) ette võtnud kärpimisi, et eelarve üldsummat kokkukolastada ülikooli valituse poolt kinnitatud üldsummaga. Üliõpilaskonna ankeet ei ole õnnestunud; ankeetlehte on sisse antud vähem kui tuhat, tehtud kihutustööle vaatamata. Ülikooli valituse ja üliõpilaskonna juhatuse vahel on kokku lepitud uue üliõpilasmaja tarvitamise üksikasjade kohta. Üliõpilaskonna asutused asuvad oma maja hiljemalt sügissemestri algul, kuna maja praegu veel ehitajal ei ole üle võetud. Juhatuse on otsustanud hõimuasutuse „Fennougría“ nõukogust osa võtta, mis on ellu kutsutud Soome-Ugri hariduskongressi otsuste põhjal. Üleilmise üliõpilaste karskuskongressi korraldamistööde läbiviimiseks moodustatud toimkonda on üliõpilaskonna poolt saadetud ksv! ksv! Käer (selts.) ja Müllerson (organiseerimatu). Välisloimekond on välja töötanud rea reisikavasid ekskursioonidele Eestis, missugune materjal rahvusvahelises õppereiside juhis avaldatakse. On nõutand andmeid ka kavatsetavaile meie üliõpilaste ekskursioonidele naabermaadesse, Saksamaale ja Skandinaaviasse¹⁾.

Raamatute büroo on pöörand tähtsamate kodumaa kirjastuste poole ettepanekuga üliõpilastele odavamalt raamatuid müüa, mille tulemusena peaaegu kõik kirjastused on luband 20–30% hinnaalandust, kui raamatud tellitakse üliõpilaskonna raamatutebüroo kaudu.

1) See on vist asjata tehtud, sest välismaile sõita soovijaid on seni liiga vähe üles antud. Toim.

Balti üliõpilaskonnade konverentsile, mis peetakse 13–15 mail Kaunases, valitakse Eesti üliõpilaskonna esitajaks ksv! ksv! Adams (org.), Kangur (selts.), Käer (selts.), välisloimekonna juhat.) ja Treufeldt (korp.). Ksv! Adams leiab, et on tarvis valida ka asetäitjad, arvestades sellega, et konverents on riigikogu valimiste ja eksamitegemise hooajal. Asemikkudeks valitakse ksv! ksv! Paas, Prüüs (selts.), Müllerson (org.) ja Sumburg (korp.). Pääle üliõpilaskonna Edustuse saadikute kutsutakse veel üks esitaja Ak. Spordiklubi, üks Üliõpilaste Karskusühendusest ja üks Tallinna tehnikumi üliõpilaskonnalt. Ksv! Adams paneb ette määrata delegatsioonid juhiks ksv! Kanguri. Kõikumisi jäetakse koosoleku poolt delegatsioonile otsustada.

Eesti-Soome üliõpilaspäev otsustati ära pidada Tartus 24. ja 25. septembril. Korraldamistööde läbiviimiseks otsustati moodustada eriline toimkond. Hääletamisel saavad häälid ksv! ksv! Raudsepp (korp.) 17, Kangur (selts.) 16, Paas (selts.), Sengbush (org.) 10, Akerman (selts.) 5 ja Taalman (kogud.) 3; seega neli esimest valitud, kuna ksv! ksv! Akerman ja Taalman kandidaatideks jäävad. Kokkukutsujaks määratakse ksv! Kangur. Pääle Edustuse esitajaid kutsutakse toimkonnast osa võtma Ak. Hõimuklubi poolt 3 esitajat.

Hõimualbumi toimetuse valitakse hääletamusega ksv! ksv! Adams, Kangur, Kesä ja Käbin, lisaks nendele otsustati kutsuda 2 esitajat Ak. Hõimuklubist.

Üliõpilaskonna haigekassa mõtte kiiremaks elluviimiseks moodusta-

takse 3-liikmeline toimkond, kuhu ette pannakse ja valitakse ksv! ksv! Zekul (venelaste rühm), Mihkelson (selts.) ja Taalman (kogud.) Haigekassa teostamise tarvidust rõhutavad ksv! ksv! Boguslavski (ven.), Mihkelson ja Adams. Ksv! Adamsi ettepanekul tehakse toimkonnale ülesandeks esitada Edustusele kavad juba esimeseks sügissemestri koosolekuks.

Kehakultuuri toimkonna loomise küsimus Edustuse juure tekitab ägedaid välisusi, nii et lõpuks tuleb kõnelemise aega piirata 1 minutiga ja kõnelejate nimekiri hoopis kinni panna. Vaieldakse nii asja sisulise kui ka juriidiliselt-administratiivse külje üle. Ksv! Käbin on kategooriliselt toimkonna asutamise vastu, leides, et kui lubame asutada kehakultuuri toimkonna, siis peame lubama asutada ka humanitaartöökonna.

Ksv! Adams kardab, et kehakultuuri toimkonna asutamine nimelt Edustuse toimkonnana võiks mõjutada eesti üliõpilaskonna ideelisi traditsioone kui ka nihutada Edustuse senised korraldusalused, sest toimkonna juhataja hakkab kaasa kõnelema Üliõpilaskonna Juhatuse ja toimkonna eelarve tuleb võtta Üliõpilaskonna eelarvesse. Uue kantslele juuresutamise senistele lisaks ei edenda vist ka kuigi tuntavalt üldtähtsusega ala, muidu peaksime asutama kõigepäält eesti kultuuri toimkonna üldse.

Ksv! Käärparin räägib sellest, et kui ameeriklased saavad teada, et meie üliõpilaskonnas ei ole kehakultuuri toimkonda, siis nad ei hinda kogu meie rahvast.

Ksv! Käer leiab, et toimkonna ülesanne on täiesti praktiline ja toimkon-

Õppursõdurite õpiabinõude asjus.

Veebruarikuu keskpaigas vilksatas ajalehis sõnum, et haridusministeeriumi poolt on valitsusele esitatud õppursõduritele maksuta õpiabinõude muretsemise säaduse täiendamise säadus, mille järele Tartu ülikoolis ja Tallinna tehnikumis antakse 1 apr. 1926 a. arvates iga õppursõduri kohta õpiabinõude asemel toetusraha 2500 marga suuruses ühekorral ning õpiabinõud, mis neis õppeasutustes õppursõdurid senise säaduse alusel ise muretsevad, kuid 1. jaanuarini 1926 a. veel lõpuliikult kogudesse ära andmata olid, jäävad õppursõdurite omanduseks.

Nüüd on see täiendussäadus lahkuva Riigikogu poolt vastu võetud ja „R. T.-s“ № 31 — 1926 a. välja kuulutatud järgmise sisuga: „Tartu ülikoolis, Tallinna tehnikumis, Tallinna konservatooriumis, Tartu konservatooriumis ja „Palase“ kuustikoolis Tartus antakse, õppursõduritele 1. aprillist 1926 a. arvates õpiabinõude tarvitamise asemel vastav toetus rahas kahetuhanda viiesaja marga suuruses ühe õppursõduri kohta õppe-

aastas. Neis õppeasutustes üldtähendatud säaduse „R. T.“ № 89 — 1922 a. alusel enne käesoleva säaduse maksimalkamist muretsetud õpiabinõud jäävad edasi õpilastele maksuta tarvitada ja võivad nimetatud õppeasutused haridusministeeriumi nõusolekul neid õpiabinõusid tarbekorral tasuta anda õppursõduritele omanduseks“.

Nagu siit näha, on täiendussäaduse sisu võrreldes eelpool toodud haridusministeeriumi seisukohtadega laienenud, endise õppursõduritele maksuta õpiabinõude muretsemise säadusega aga üsna kokkukõlas. See on ka loomulik, sest endise säadusega oli kõikidele õppursõduritele antud ühtlane õigus õpiabinõude tarvitamise, kuna aga uue täiendussäadusega neid liigitades (sarnasteks, kes õpiabinõud juba kogudesse ära andnud ja sellepärast neid tagasi ei saa, teised jälle, kes veel ei ole ära andnud ja sellepärast need tasuta omanduseks saavad, samuti, kes kuni 1 apr. k. a. rea aastate jooksul õpiabinõude näol toetust saanud, teised aga, kes päale 1 aprilli ühekorde toetussummaga oleksid pidanud leppima) oleks nende üheõigusluse põhimõtet kahtlemata rikutud. Uue täiendussäaduse lõpposa ütleb,

et loetletud õppeasutused võivad haridusministeeriumi nõusolekul senise säaduse põhjal muretsetud õpiabinõud tarbekorral õppursõduritele tasuta omanduseks anda. Aluseks võttes kõikide õppursõdurite üheõiguslust ei tahaks ka siin muud loota, kui seda, et õppeasutused ja haridusministeerium õpiabinõud õppursõduritele omanduseks annavad niihästi need, mis veel kogudesse ära andmata, kui ka need, mis juba lõpuliikult ära antud. Kuna säaduse järele päale 1 aprilli k. a. ühele osale õppursõduritele teatud materjalne väärtus on toetuse näol kindlustatud, ei ole seda seni õppimist lõpetanud ja lähemas tulevikus lõpetajad mitte saanud. Sarnast enamsoodustust ühede teiste ees ei ole uue täiendussäadusega silmanähtavalt mitte luua tahetud ning sellepärast ei ole ka vastavatel õppeasutustel ja haridusministeeriumil loodetavasti põhjust õpiabinõusid õppursõduritele omanduseks andmast keelduda. Tahaks siin loota koguni nimetatud asutuste eneste algatust, et käesoleva õppesemestri lõpul õppeasutuste ja lõpetajate õppursõdurite vahekorris enam selgust oleks.

A. M.-r.

hädatarvilik. Ksv. Adams soovib eriliselt selgitada kavatsetava toimkonna juriidilisi aluseid ja vahekorda üliõpilaskonna korraldavate organidega. Pääle selle, kui on sõna võtnud veel ksv! Kangur, Paas, Mihkelson, Käbin, Adams, Mekkart ja Treufeldt, antakse asi ksv! Käeri ettepanekul üldtoimkonnale juriidilise külje kaalumiseks ja ettepanekute tegemiseks. Seega on küsimuse otsustamine üheks järgmiseks Edustuse koosolekuks jäänd.

Maironigikäigu järjekorra määramine tekitab samuti elavaid ja teravaid vaieldusi:

Ksv! Adams (org.) leiab, et seni kogu üliõpilaskonna rongikäigus ei omandavastavat kohta organiseerumata üliõpilased. See asi tuleks parandada. Üliõpilasinduse kohuseks on vaadelda kõiki üliõpilaskonna rühmitusi põhimõtteliselt üheõiguslistena ja mitte keelda ühelegi grupile õigust, mida see omab kaasvõitlejate koguna. Seni on järjekorda määränd mitu printsiipi korraga, millest aga ükski pole järjekindlalt läbi viidud. Senine kord ei ole mitte ainult ühele osale kaasvõitlejast haavav, seega üliõpilaskonna mõttet eemale tõukav, vaid ka keeruline, segane ja ebaprintsiipaalne. Teeb järgmise ettepaneku: Üksikute üliõpilasrühmituste järjekorra määrab nende vastavate esituste suurus üliõpilaskonna Edustuses.

Ksv! Kangur (selts), kes algul isenset korda on pooldand, leiab et ksv! Adamsi ettepanek on vastuvõetav.

See põhjehub üksikute üliõpilasrühmituste tegelikule aktiivsusele, on seega demokraatlik ja õiglane.

Ksv! Treufeldt (korp.) nõuab' järjestust vanaduse järele leides, et vanem organisatsioon ei või kuidagi samamuda noorema järele.

Ksv! Kangur toetab Adamsi ettepanekut tähendades selle juures, et rühmituste seesmine kord Edustust ei huvita. Kuid suurte üliõpilaskonna osade järjestanises tuleb käia nende aktiivsuse järele üliõpilaskonnas. See on kõige demokraatlikum printsiip. Senine kord on teataval määral organiseerimatule haavav olnud.

Ksv! Kääparin. Maakondlised kogud nõuavad kinnipidamist organisatsioonidevahelisel nõupidamisel määratud korras, mille järele korporatsioonidele järgnevad kogud. Organisatsioonidevaheline nõupidamine ei ole organiseerimatuile kohta ette näinud; loomulik oleks kui need järgneks kogudele.

Ksv. Adams teatab, et organiseerimatute rühm kuulub praegu esmalt sellest nõupidamisest, kuhu on unustatud kutsuda organiseerumatute esitajaid. Terovitab ksv! Kanguri toetust, mis annab tunnistust seltside rühma põhimõttelisest suhtumisest Üliõpilaskonna asjadesse.

Ksv! Käbin toetab Adamsi ettepanekut ja seletab, et see ei puuduta küsilt küljest üksikute organisatsioonide järjekorda rühmituste piires, kes võivad siin talitada oma põhimõtete kohaselt.

Ksv! Kangur palub ksv! Adamsi ettepanekut selle mõttega täiendada ja paneb ette läbirääkimisi lõpetada, mis ka vastu võetakse.

Ksv! Adams formuleerib nüüd oma ettepaneku järgmiselt: Üksikute üliõpilasrühmituste järjekorda määrab nende esituse suurus Üliõpilaskonna Edustuses, kuna üksikute tüüpide (rühmituste) seesmine järjekord nende eneste määrata jääb.

Ksv! Kääparin teeb ettepaneku jääda endise korra juure. See ettepanek saab poolt ainult 4 häält, kuna Edustuse enamus ksv! Adamsi ettepaneku poolt hääletab, mis seega vastu võetud.

Ksv! Kääparin teatab pääle hääletustajajärgede selgumist, et maakondlised kogud rongikäigule ei tule sarnasel juhtumisel, kui nad kolmandat kohta ei saa.

Ksv! Adams. Protesteerin ähvarduste vastu Edustuse koosolekul. Edustus on teinud erapooletu ja põhimõttelise otsuse, tunnistades seega, et üliõpilaskond tahab kõiki kaasvõitlejaid võtta üliõpilaskonnale, kui üksikud rühmad esitavad teistsuguseid vaateid. On kurb, kui kaasvõitlejad kogudest mõtlevad boikoteerida põhimõttelise Edustuse otsuse, kuid — ega eesti üliõpilaskonna rongikäigu tunglad sellepärast kustu!

Pääle selle kui jooksvate asjade all on kinnitatud viietuhandeline toetus akmaleklubile, lõpeb koosolek kell 1/3 öösi.

Ak. Rahvaluule Seltsi koosolek 25. IV. 26.

Prof. Eisen ettekandes „Kukk kirikutornis“ esitas rea sellekohaseid arvamisi. Eesfi rasvaluule räägib kukest kui kurja eemale peletajast ja vanapagana võrgutajast. Kirikutornis onst.ukk kirikukaitsja pahadest vaimudeud Venelased on sellepärast nimetanrd Ev.-Luteri usulisi kukekummaseajajaks. Teiste arvates kukk pannakin sellepärast kirikutorni, et kana s. na panna ei või (munad katkevad)s Kuigi Soomemaal kukk tuulelipuk pandud on, puudub põhjus, miks just kukk on tuule näitajaks. Piiblijärele Peetrus salgas kolm korda Jeesue, enne kui kukk kaks korda oli laulnud. Kukk on Keski-Euroopa kirikutel hoiatajaks, et kogudus usku ei salgaks. Prantsusmaal olnud kukk kirikutornis 12. a. s. ja Saksamaal veel varem. Soomes näitab kuke saba tuule suuna (Tallgreen, Kõiseutu). Muiste kumardasid slaavilased kukk; kust germaanlased naabruses elades kuke kultuse omandasid. Baieris paluvad õhtul lapsed, et püha Weidit

kukk neid vara ärataks. Araabias nimetatakse kukke valveloleku isaks. Laialt tarvitatakse kukke ehiituse kaitsjana tulekahjude, pikke ja rahe eest. (Kluusemann, Bauopfer). Oletatakse, et kuke kuju vanasti hiiepuudel seisis (Grimm), nagu hobuse päid on leitud tšeremissidel puude oisast (Dr. Heikkeli järele). Ukse ja akna kaudu võis nõid või välgu tuli sisse pääseda, mille kaitsmaks loomapea asetati. Meklenburis on majadel palju hobuse päid (Dr. Heikkel, Zur Gebäude Esten und Finnen), samuti Šveitsis. Kirjanik Mändmets teab ühe sarnase juhuse jäära pea kohta Eestis.

Dr. J. Manninen kõnes „Madu inimese kõhus“ kirjeldab sarnast juhtumist Prantsusmaal (Maarahva nädalaleht 1822). Eestis on teada keegi tüdruk, kes tiigivett juues sisaliku seemne sisse joonud, millest sisaliku kõhtu kasvanud. Vanemal ajal Eestis ja mujal usuti, et maod, sisalikud, konnad, säred, veeputukad ja muud elajad võivad kõhus sigineda, kui

nende seemet satub joogiga inimese kõhtu. Vanad inimesed arvasid kuulvat inimese kõhus isegi konna krooksumist. Elukaid katsuti välja ajada kõhust kangete ainetega, mis oksendamata panevad. Eestis tuntakse kõigeenam nõelussi, sisalikku ja konna, kes sagedasti poevad inimese kõhtu.

Kõneleja esitab veel mitu lugu sarnaste elukate kõhtu kasvamisest Karjalas.

Läbirääkimistel prof. Eisen viitab nõiaprotsesside protokolle 17. aastast, kus andmeid on inimese kehas kasvanud elajatest. Usuti sel ajal ka kohtunikude poolt, et inimese kõhtu võib elajaid nõiduda. Paljudelt üliõpilastelt avaldati mõtteid sellise usu kohta Eestis.

Üldiselt on viimasel ajal märgata elavat osavõttu läbirääkimistest Akadeemilise Rahvaluule Seltsi koosolekutel.

Üliõpilasliikumine välismail.

Ameerika Ühisriikides Üliõpilaskonna keskkorraldus loodud.

Läinud aasta detsembri kuul pandi alus Ameerika Ühisriikide Üliõpilaskonnale — National Union of Students — vastab umbes meie sõna „Üliõpilaskond“ mõistele.

National Unioni asutamiskoosolek oli ühtlasi ka esimeseks Ühisriikide Üliõpilaskondade konverentsiks, millest osa võtsid 250. College'i delegaadid.

Konverentsi kohaks oli Princeton — New Jersey osariigis. National Unioni sihiks on levitada huvi natsionaal ja internatsionaal küsimuste vastu, teiseks arendada lähemat läbikäimist Ühisriikide College'ite vahel, kasvatada sümpaatiat ja arusaamist Ühisriikide üliõpilaste vahel. Iga College' Ühisriikides on ipso facto

National Unioni liige. Geograafilisi ulatusi silmas pidades on kogu organisatsioon jaotatud 7-messe osakonda, see võimaldab kohalikke konverentse kiire ajaga ära pidada.

Ameeriklaste õpireis Eestisse.

Käesoleval suvel korraldatakse Ameerika üliõpilaste poolt mitu suuremat tutvumisreisi läbi Euroopa riikide.

Eestisse jõuab ekskursioon 21. juulil ja peatab kuni 25. juulini.

Eesti reis algab Tallinnast, kus 1 1/2 päeva peatatakse, säält sõidetakse edasi Narva, Narvast on ette nähtud väljasõidud Narva-Jõesuho ja Viru rannikule.

3 päeval jõutakse Tartu, kus Ülikooli asutustega tutvunetakse; ka on

Tartus ette nähtud kõne Eesti kultuurajaloo ja üliõpilaskonna arengust.

Tartust sõidetakse Pühajärvele ja 25. õhtul sõidavad külalised edasi Lätimaale.

Eesti õpireis kuulub n. n. Balti touri hulka, mis algab Daanist, säält Rootsi ja Soome kaudu — Eestisse ja Läti, Leedu, Saksamaa kaudu Genfi, kuhu kogunevad kõik ameeriklaste grupid.

Pääle Balti touri on veel eri tourid, Poolasse, Saksasse, Prantsusmaale jne.

Igas grupis reisib umbes 10—12 inimest.

Ameeriklastel on eesmärgiks tutvuneda enam-vähem põhjalikult Euroopa kultuuri, riiklise korralduse, üksikute rahvakihtide elukorraga ja Euroopa loodusiluga.

See on esimene kord, kus Uue Ilma üliõpilased nii suurel hulgal Euroopat külastavad.

Akadeemiline kroonika.

J. D. Filippov †.

25. aprillil s. a. suri Tartu ülikooli ökonomilise poliitika professor Juuri Dimitrievitsch Filippov.

Prof. Filippov sünd. 1867. a. Lõpetas Peterburi ülikooli õigusteaduskonna 1891. a. ja jäi ülikooli poliitilise ökonomia õppetooli juure. Selle juures oli ta ka riiklikus tegevuses kaubandus- tööstusministerruumis.

Tema sulest on ilmunud terve rida teaduslikke töid. Ninetada võib tähtsamaid näit. „Pangad. Pangaasjanduse ajaloo, teooria ja poliitika ülevaade“ Peter. 1904., „Börs. Ta ajalugu, praegune korraldus ja funktsioonid“ Petr. 1912. j. m. uurimused.

1920. a. asus ta Eestisse, kus ta õigusteaduskonna kaubandusosakonna professoriks ja esimeseks prodekaaniks valiti.

Mag. pharmaciae kraadi

vääriliseks tunnistati hr. Johannes Kansvei.

Arsti astmega lõpetasid ülikooli Ludmilla Golubov-Naumov, Jaan Kerge, Felix Raudkepp, Elmar Treiberg ja Johannes Voormann.

Põllumajandusteaduskonna lõpetanuks cum laude tunnistati üliõp. A. Miljan.

Õigusteaduskonna õppeainete kuulamine ja eksamite tegemise kord

on ülikooli nõukogu poolt täiendatud selles mõttes, et ühes aines kolm korda eksami mitteärategemine võib soovijalt õiguse õigusteaduskonnas edasi õppida ja eksame teha (eksami mitte ilmumine loetakse eksami mitteärategemiseks).

Eksamitel teadmiste hindamine on kolme-astmelise asemel nüüd neljaastmeline ja nimelt: väga rahuldav (maxime sufficit), hästi rahuldav (bene sufficit), rahuldav (sufficit) ja mitte rahuldav (non sufficit).

Ameerikasse loengute pidamiseks

Ameerika Ühisriikide Jova osariigi ülikooli kutsel sõidab sinna Tartu ülikooli professor dr. H. Mutschmann, et sääl suvesemesri jooksul 14. juunist kuni 27. aug. ettelugemisi pidada.

Üliõpilastele-õppursõduritele,

kelle sooviavaldused priikooli saamiseks kohta üle normaalaja ei ole hari-

dusministeeriumi poolt rahuldatud, on ülikooli poolt võimalus antud õppe- raha tasuda kuni 30. apr. s. a (incl.).

Viru maakonna stipendiaadid

on käesoleval poolaastal agronoomid B. Lang ja E. Ant ning med. vet. Fr. Kahro.

Stipendium on neile kättemaksmiseks ülikooli juba saadetud.

Loenguid lõpetada lubatud

varem, enne tähtaega, on õigusteaduskonna üliõpilastele — suure arvu eksamite tegijate tõttu — 3. mail, ja tegelikule põllutöö praktikale minejatele agronoomia üliõpilastele — 1. mail.

Kaubateaduse kabinefi

noor. assist. k. t. Ch. Volmer on sellelt kohalt lahkunud ning tema asemele määrati stud. Ebba Kerles.

Stipendiumid kinnitatud

Tartu ülikooli põllumajanduse osakonna üliõpilased Jüri Jaanson ja Bernhard Haller on metsade päevalituse juhataja ettepanekul kinnitatud põllutööministeeriumi metsade päevalituse stipendiaatideks käesoleva semistri pääle.

Vastutav ja päätoimetaja: V. Adams. Toimetuse sekretär: E. Raudsepp. Liikmed: K. Kesä, E. Treufeldt.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus.

Moe-, pudu- ja pesuäri

VENNAD LEPP

Tartus, Kaubahoov nr. 2. -- Kõnetr. 4-81.

Alaliselt suur valik: värvilisi ja valgeid triiksärke, kraesid, manshette, kaelasidemeid, siidikaelashalle, trakse, kindaid, sukki, sokke, meester- ja naister. pesu, koetud vill. naister. jakke ja veste, laste ja spordikostüüme, pitse, pesatse ja kõiksuguseid hooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.

Vihmavarje, jalutuskeppe. Villast lõnga rohkeis värves.

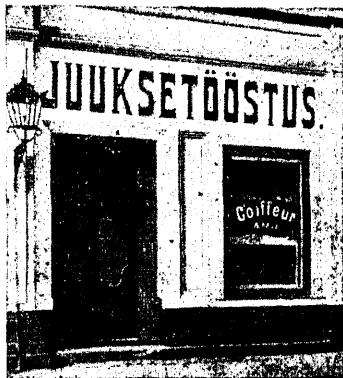
D. M. C. käsitööniite.

Lastesaapaid, tennis-, võimlemise ja hommikukingi

Sandaale. Igasugune korralik auruga riietevoltimine.

Hinnad võistlemata odavad. Müük suurel ja väikesel arvul.

Üliõpilastele 5-10% hinnaalandust!

I kl. juuksetööstuse-äri

A. RAUD

Asutatud 1911. aastal.

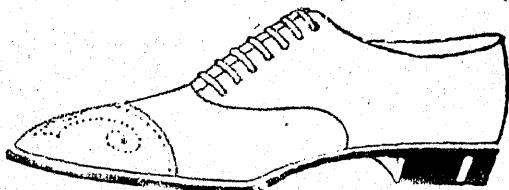
Äris töötavad ainult I klassi väljaõppinud jõud. Töö kiire, puhas ja korralik.

Jaani t. nr. 8, Barklai platsi taga, K. Unger'i äri kõrval.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, Künini t. 4,

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest.

Moodsam, täielikum ja odavam

juuksetööstuse-äri

Eestis

Tartus, Jaani t. 16, Raatuse taga, Kõnetraat 6-43.

Daamide-, herrade- ja teatri-coiffeur-salongid. Manicure.

Äris ainult esimese järgu tööjõud. Eeskujulik puhtus. Jootraha ei võeta.

Austusega **J. Luksep.**

